

**Puheenjohtaja:** Keinäsellä puheenvuoro työjärjestykseen.

**Keinänen, Osmo** (Pohjois-Karjalan piiri): Toivon, että kokouksen puheenjohtajat käyttäisivät asiallista kieltä. En pitänyt siitä, että puheenjohtaja totesi, että kerrankin Keinänen oli oikeassa. Tämä ei ole tämän kokouksen tasoista kielenkäyttöä kokouksen puheenjohtajalta.

**Puheenjohtaja:** Kiitoksia.

13.

### **PÄÄTETÄÄN PUOLUEEN SÄÄNTÖJEN SEKÄ PIIRIJÄRJESTÖJEN MALLISÄÄNTÖJEN MUUTTAMISESTA**

**Puheenjohtaja:** Tämän jälkeen siirrymme, kohtaan 13. käsittelemään esitystä 199. *Puolueen piirijärjestöjen mallisääntöjen muuttaminen*, esityskirjan sivulla 452. Sitä ei ole vielä käsitelty. Puolueen säännöt hyväksyttiin torstaina. Yleiskeskustelu alkaa. Yleiskeskustelu päättyy.

Tiedustelen kokoukselta, voidaanko piirijärjestöjen mallisäännöt hyväksyä yhdellä nuijankopauksella ilman yksityiskohtaista käsittelyä Puheenjohtajan ehdotus voitaneen hyväksyä. Hyväksytään. (Piirijärjestöjen mallisäännöt pöytäkirjan liitteenä 11)

Puoluekokous hyväksyi yksimielisesti puolueen piirijärjestöjen mallisäännöt.

21.12.

### **Järjestötoiminta ja sääntöaloitteet** (esitykset 183.-224.)

**Puheenjohtaja:** Tämän jälkeen pitäisi siirtyä takaisin asialistan kohtaan 21.12. Aloite 200. *Alueellinen edustus*. Keskustelu alkaa. Keskustelu päättyy. Puoluehallituksen esitys hyväksyttäneen puoluekokouksen päätökseksi. Hyväksytään.

Puoluekokous piti tärkeänä maan eri osien tasapuolista edustusta puolue-elimissä. Aloite ei antanut aihetta sääntömuutoksiin, koska tavoitteeseen on päästävässä nykyisillä säännöillä.

**Puheenjohtaja:** Aloite 201. *Ansioituneiden kansalaisten huomioiminen*. Keskustelu alkaa. Keskustelu päättyy. Puoluehallituksen esitys hyväksyttäneen puoluekokouksen päätökseksi. Hyväksytään.

Puoluekokous piti tärkeänä, että puoluetoiminnassa ansioituneille jäsenille luodaan palkitsemisjärjestelmä, jolla innostetaan muitakin aktiiviseen toimintaan puolueosastoissa. Puoluekokous suositteli, että

SDP:n jäsenet ja puolueosastot tukevat pyrkimyksiä luoda työväenliikkeen historiasta muistuttavia muistomerkkejä eri puolille maata.

**Puheenjohtaja:** Aloitteet 202., 205. ja 206. *Kansanedustajaehdokkaiden valitseminen, 203. ja 204. Ehdokasasettelu kansanedustajien vaalissa*

Aloitteisiin 202-206 ei ole puheenvuoropyyntöjä, joten puoluehallituksen esitys voitaneen hyväksyä puoluekokouksen päätökseksi. Hyväksytään.

Puoluekokous katsoi, että piireillä tulee säilyttää mahdollisuus päättää ehdokaslistasta sääntöjen ja lain puitteissa siten, että ehdokaslista on alueellisesti sekä sukupuoli- ja ikäjakaumaltaan edustava. Puoluekokous edellytti, että puoluehallitus laatiessaan ohjeita ehdokasasettelua varten erityisesti painottaa tätä sääntöjen antamaa mahdollisuutta ja että tästä riittävästi tiedotetaan ennakkoon myös jäsenäänestyksessä ehdolle asetettaville puolueen jäsenille. Sääntömuutoksiin tältä osin aloitteet eivät antaneet aihetta.

**Puheenjohtaja:** Aloite 207. *Kansanedustajaehdokkaiden valitseminen.* Puoluehallituksen esitys voitaneen hyväksyä puoluekokouksen päätökseksi. Hyväksytään.

Puoluekokous näki tarpeelliseksi, että seuraavalla puoluekokouskaudella selvitetään henkilökohtaisen suhteellisen vaalitavan mahdolliset epäkohdat kansanedustajaehdokkaita asetettaessa. Puoluekokous katsoi, ettei puolueen sääntöjä ole syytä muuttaa aloitteessa esitetyllä tavalla.

**Puheenjohtaja:** Aloitteet 208. *Kansanedustajaehdokkaiden valitseminenpa.* 209. *Kukin puolueen äänioikeutettu jäsen saa äänestää vain yhtä ehdokasta.* Puoluehallituksen esitys hyväksyttäneen puoluekokouksen päätökseksi. Hyväksytään.

Puoluekokous edellytti, että seuraavalla puoluekokouskaudella selvitetään henkilökohtaisen suhteellisen vaalitavan alueelliset vaikutukset puoluekokousedustaja- ja kansanedustajaehdokasvaaleissa. Sääntöjä ei tältä osin ollut tarpeen muuttaa ainakaan vielä tässä kokouksessa.

**Puheenjohtaja:** Aloite 210. *Esivaali SDP:n presidenttiehdokkaasta.* Keskustelu alkaa. Keskustelu päättyy. Puoluehallituksen esitys hyväksyttäneen puoluekokouksen päätökseksi. Hyväksytään.

Puoluekokous katsoi, että SDP:n presidenttiehdokas tulee asettaa jäsenistön vaikutusmahdollisuudet turvaavalla tavalla siten, kuin puoluekokous päätti sääntömuutosten yhteydessä.

**Puheenjohtaja:** Aloite 211. *Presidentinvaalin ehdokasasettelun menettelytavat kuntoon.* Keskustelu alkaa. Keskustelu päättyy. Puoluehallituksen esitys hyväksyttäneen puoluekokouksen päätökseksi. Hyväksytään.

Puoluekokous katsoi, että SDP:n presidenttiehdokas tulee asettaa jäsenistön oikeudet ja vaikutusmahdollisuudet turvaavalla tavalla siten, kuin puoluekokoukselle laaditussa sääntöluonnoksessa esitetiin.

**Puheenjohtaja:** Aloitteet 212. ja 213. *SDP:n ehdokkaat europarlamenttivaaleihin suoralla jäsenvaalilla.* Puoluehallituksen esitys hyväksyttäneen puoluekokouksen päätökseksi. Hyväksytään.

Puoluekokous katsoi, että jäsenistön vaikutusmahdollisuudet asetettaessa ehdokkaita vaaliin Suomen edustajien valitsemiseksi Euroopan parlamenttiin voidaan turvata sääntömuutoksen pohjalta, jonka tämä puoluekokous päätti. Aloitteet eivät muuten antaneet aihetta toimenpiteisiin.

**Puheenjohtaja:** 214. *Puolueen järjestörakenteen keventäminen* ja 215. *Puolueen organisaatio kevyemmäksi, joustavammaksi ja tehokkaammaksi.* Keskustelu alkaa, ensimmäinen puheenvuoro Tapio Luttisella, Etelä-Häme, valmistautuu Kari Hyytiä, Etelä-Häme.

**Luttinen, Tapio** (Etelä-Hämeen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Te varmaan tiedätte, kuinka monta organisaatiotasoa puolueessamme on. On jäsen, on yhdistyksen johtokunta, yhdistyksen jäsenkokous, kunnallistoimikunta, kunnallisjärjestön edustajisto, piirihallitus, piirikokous, puoluehallitus, puoluevaltuusto ja puoluekokous. Tämä on 10-tasoinen organisaatio. En varmaan ole kovin väärässä, jos sanon, että tällaisessa organisaatiossa alin taso, jäsen, on aika kaukana ylimmistä tasoista.

Varmaan olette säännöistä sen verran perillä, että tiedätte, mitkä tai ketkä muodostavat puolueen. Ovatko ne jäsenet vai puolueyhdistykset? Ei, ne ovat piirit. Sääntöjen mukaan piirit muodostavat puolueen.

Kaiken kaikkiaan olisi selkeästi saatava toiminnan painopiste tässä organisaatiossa ja organisaatorakenteessa lähemmäksi jäsentä. Hyvin monissa yhteyksissä erilaiset organisaatiot ovat nykyisessä taloudellisessa tilanteessa joutuneet kehittämään organisaatorakennettaan vastaamaan kaventuneita taloudellisia vaihtoehtoja tai tilannetta.

Tämän pohjalta ehdotankin, että organisaatiota puolueessa ja sen eri tasoja tulisi arvioida uudelleen ja teen seuraavan lisäysehdotuksen puoluehallituksen esitykseen.

"Puoluekokous kehottaa puoluehallitusta asettamaan työryhmän, joka tekee seuraavalle puoluekokoukselle esityksen puolueen järjestörakenteen keventämises-

**Puheenjohtaja:** Seuraavana Kari Hyytiä, Etelä-Häme, valmistautuu Vesa Mauriala, Uusimaa.

**Hyytiä, Kari** (Etelä-Hämeen piiri): Kannatan Tapio Luttisen tekemää esitystä.

**Puheenjohtaja:** Seuraavana Vesa Mauriala, Uusimaa, valmistautuu Juha Kähärä, Uusimaa.

**Mauriala, Vesa** (Uudenmaan piiri): Arvoisa toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Minäkin aion ehdottaa, että puolueen järjestörakennetta kehitetään ja nimenomaan, että siihen tulee sellainen velvoite, kuten äskeisessä aloitteessa oli, joten voin ehdotusta kannattaa. Seuraavassa puoluekokouksessa tulee olla erilaisia vaihtoehtoja siitä, millä tavalla alueorganisaatiota voidaan kehittää niin, että tästä jumalattoman moniportaisesta systeemistä päästäisiin edes pikkuisen kevyempään.

**Puheenjohtaja:** Seuraavana Juha Kähärä, Uusimaa.

**Kähärä, Juha** (Uudenmaan piiri): Minun piti kannattaa Maurialan esitystä, mutta eipä sitä tullut, joten kannatan edellistä esitystä.

**Puheenjohtaja:** Keskustelu asiasta riittänee. Toveri Lasse Eskonen haluaa sanoa muutaman sanan.

Eskonen, Lasse (puoluehallitus): On juuri saatu päätökseen melkoinen remontti, jossa on uudistettu puolueen sääntöjä kaikilta tasoilta. Ne säännöt antavat mahdollisuuden hyvin joustaviin järjestöratkaisuihin esimerkiksi kunnallistasolla. Ei tarvita niitä vanhan mallisia kunnallisjärjestöjä, jos ei kunnassa niin harkita. Toisaalta piirijärjestöt ovat tarpeen tällä hetkellä Suomessa olevalla vaalijärjestelmällä. On aivan selvää, että puoluehallitus puuttuu asiaan siinä tapauksessa, että vaalijärjestelmässä tapahtuu olennaisia muutoksia sillä tavalla, että vaalipiireihin sidottu piirijärjestö rakenne tulee epätarkoituksenmukaiseksi. Tällä hetkellä en henkilökohtaisesti - enkä usko, että puoluehallitukseen - näe tarpeellisenä lähteä tekemään varta vasten uudistustyötä, jolla ei ole sellaista pohjaa, joka olisi eksaktisti nähtävissä.

Esitän, että puoluekokous hyväksyisi puoluehallituksen esityksen tässä asiassa sellaisenaan.

**Puheenjohtaja:** Tapio Luttisen muutosesitys puoluehallituksen esitykseen kuuluu seuraavasti: "Puoluekokous kehottaa puoluehallitusta asettamaan työryh-

män, joka tekee seuraavalle puoluekokoukselle esityksen puolueen järjestö-  
kenteen keventämisestä."

Kun on tehty kannatettu muutosehdotus puoluehallituksen esitykseen nähden, on  
asiasta suoritettava äänestys. Teen seuraavan äänestys ehdotuksen: ne, jotka kan-  
nattavat puoluehallituksen esitystä sellaisenaan, äänestävät "jaa". Jos "ei" voit-  
taa, on Tapio Luttisen esitys tullut puoluekokouksen päätökseksi.

Äänestysesitys hyväksyttäneen. Hyväksytään.

### **Koeäänestys**

**Puheenjohtaja:** Ehdotan, että suoritamme koeäänestyksen. Ensin nostavat kort-  
tinsa ne, jotka ovat puoluehallituksen esityksen kannalla, eli punaiset "jaa"-kor-  
titylös! Kiitos. Kortit saa laskea. "Ei"-kortit! Selkeä vähemmistö.

Puoluehallituksen esitys on tullut puoluekokouksen päätökseksi.

Puoluekokous katsoi, että piirijärjestöjä on kehitettävä järjestökenttää  
monipuolisesti palveleviksi organisaatioiksi ja viittasi tältä osin jär-  
jestötoimintakannanoton piirejä koskevaan kohtaan. Piirien lukumää-  
rään ei tässä yhteydessä ole syytä puuttua. Samalla puoluekokous  
totesi, että laaditun esityksen mukaisesti jäsenmaksujen jakoa on tar-  
koitus uudistaa siten, että puolueosastojen osuus lisääntyy 10 prosent-  
tisyksiköllä. Aloitteet eivät muilta osin antanee aihetta toimenpiteisiin.

**Puheenjohtaja:** Aloitteisiin 216. *Perusjärjestöt valitsevat edustajat puolueko-  
koukseen* ja 217. *Puoluekokousedustajien määrä kolminkertaiseksi* on yhteinen  
puoluehallituksen päätösesitys. Esitän, että ne käsitellään yhdessä. Esitys voitaa-  
neen hyväksyä. Hyväksytään.

Keskustelu alkaa. Keskustelu päättyy. Puoluehallituksen esitys hyväksyttäneen  
puoluekokouksen päätökseksi. Hyväksytään.

Puoluekokous katsoi, että suuressa puolueessa erityisesti tärkeimmän  
pääösvaltaelimen valintaa, kokoa ja luonnetta koskevat muutokset  
tulee tehdä harkiten. Tähän mennessä ei ole ilmennyt syitä, jotka an-  
taisivat aihetta puoluekokouksen koon kasvattamiseen aloitteissa esi-  
tetyillä tavoilla.

**Puheenjohtaja:** Aloite 218. *Puoluekokousedustajien valinta*. Keskustelu alkaa.  
Keskustelu päättyy. Puoluehallituksen esitys hyväksyttäneen puoluekokouksen  
pätökseksi. Hyväksytään.

Puoluekokous katsoi, että jäsenillä on oltava rajoittamaton mahdollisuus valita edustajansa puoluekokoukseen eikä nähnyt aloitteessa esitettyä sääntömuutosta tarpeellisena.

**Puheenjohtaja:** Aloite 219. *Puoluekokousedustajien valintatapa.* Ei puheenvuoroja. Puoluehallituksen esitys hyväksyttäneen puoluekokouksen päätökseksi. Hyväksytään.

Puoluekokous katsoi, että SDP:n on tarkkaan seurattava sitä, että puoluekokousedustajat mahdollisimman monipuolisesti edustavat puolueen jäsenistöä. Nykyinen tilanne ei anna aihetta aloitteessa esitettyyn sääntömuutokseen.

**Puheenjohtaja:** Ehdotan, että aloitteet 220. *Vapaajäsenyyden myöntäminen,* 221. *Jäsenmaksun alentamisen periaatteet,* 222. ja 223. *Vapaajäsenyydestä luovuttava* käsitellään yhdessä. Menettelytapa voitaneen hyväksyä. Hyväksytään.

Näihin aloitteisiin ei ole pyydetty puheenvuoroja, joten puoluehallituksen esitys hyväksyttäneen puoluekokouksen päätökseksi. Hyväksytään.

Puoluekokous katsoi, että aloitteissa esitetyt näkökohdat on otettava huomioon, kun puolueosastojen sääntöjä seuraavan kerran muutetaan. Muilta osin aloitteet eivät antaneet aihetta toimenpiteisiin.

**Puheenjohtaja:** Aloite 224. *Puolueosastojen sääntöjen muuttaminen.* Keskustelu alkaa. Keskustelu päättyy. Puoluehallituksen esitys hyväksyttäneen puoluekokouksen päätökseksi. Hyväksytään.

Puoluekokous katsoi, että aloitteessa esitettyt näkökohdat on otettava huomioon, kun puolueosastojen sääntöjä seuraavan kerran muutetaan.

## 21.13.

### **Järjestötalousaloitteet** (esitykset 225.-241.)

**Puheenjohtaja:** Seuraavana järjestötalousaloitteet. Puoluehallituksen esitys 225. *Puolueen jäsenmaksu vuosiksi 1997-1999.* Avaan keskustelun. Ensimmäisen puheenvuoron on pyytänyt Tuula Parkkinen, Pohjois-Karjala, valmistautuu Olavi Pennanen, Pohjois-Karjala.

**Parkkinen, Tuula** (Pohjois-Karjalan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Meidän ryhmämme on sitä mieltä, että tulevia uusia jäsenmaksuja ei korotettaisi, eli kaikissa näissä viidessä luokassa maksut pidettäisiin entisellään. Puolueemme jäsenmäärähän on laskenut kaiken aikaa ja uusien jäsenten hankkiminen, kuten tiedämme, ei ole kovinkaan helppoa. Meidän pitäisi kuitenkin saada pieni- ja keskipalkkaisia ihmisiä jäseniksi. Tällöin tulisi ajatella sitä, että heille monastikin käy, kuten itse kullekin, että kun laskuja täytyy karsia, jäsenmaksut ovat

yleensäkin sellaisia, jotka pannaan syrjemmälle. Näin saamme hyvin helposti nimiä rastilistoille.

Hyvät toverit! Toivon, ettemme nostaisi jäsenmaksua.

**Puheenjohtaja:** Saanko esityksen kirjallisena! Olavi Pennanen on estynyt, ja sijastaan puheenvuoron käyttää Markku Mononen Pohjois-Karjalasta.

**Mononen, Markku** (Pohjois-Karjalan piiri): Olen tällä hetkellä ammattikannattaja. Kannatan Tuula Parkkisen esitystä.

**Puheenjohtaja:** Seuraavana Jarmo Järviö, Varsinais-Suomi.

**Järviö, Jarmo** (Varsinais-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja! Tässä lähdettiin ihan oikealle linjalle, koska olemme olleet muutenkin erittäin rankalla säästölinjalla, ja tänne tuodaan sitten jäsenmaksun korotus, joka on noin 15 prosenttia. Korotus vaikuttaa työttömien kohdalla jopa 20 prosenttia, koska heillähän on mahdollisuus alenevaan jäsenmaksuun.

Kannatan edellistä esitystä, että jäsenmaksut pidetään ennallaan. Sen sijaan, että ehdotetaan maksujen korottamista, olisi pitänyt harkita, onko niitä mahdollisuus alentaa. Tyydyn siihen, että maksut pidetään ennallaan.

**Puheenjohtaja:** Keskustelu asiasta päättyy. Keskustelun aikana on tehty kannatettu ehdotus puoluehallituksen esitystä vastaan. Tuula Parkkinen on ehdottanut Markku Monosen ja Jarmo Järviön kannattamana, että jäsenmaksut säilytetään nykyisen suuruisena, joten asiasta on suoritettava äänestys. Esitämme, että suositamme koeäänestyksen siten, että puoluehallituksen esitys on "jaa" ja Tuula Parkkisen esitys "ei". Äänestysmenettely voitaneen hyväksyä. Ei aloiteta vielä vaalia. Puoluehallituksen edustaja haluaa käyttää puheenvuoron, ennen kuin nostamme kortteja. Lasse Eskonen, ole hyvä!

Eskonen, Lasse (puoluehallitus): Arvoisat puoluekokousedustajat! Ehdotuksen perusteluissa todetaan, että tällä pyritään vain turvaamaan jäsenmaksutulojen reaaliarvo. Niitä ei korotettu viime puoluekokouksessa. Nyt korotus on III luokassa yksi markka ja IV luokassa kaksi markkaa. Sen lisäksi vapaaehtoinen maksu nousee jonkin verran, mutta se on vapaaehtoinen, ja sen tuloraja, ns. suurituloisten raja, sekin nousee. Kysymys on erittäin maltillisesta esityksestä, joka on kuitenkin välttämätön. Peruste, että meidän jäsenmäärämme on pudonnut, tarkoittaa sitä, että jäsenmaksutulomme ovat myös pudonneet. Sekin täytyy jollakin tavalla kompensoida.

Korotusesityksen perusteella esitetään myös puolueosastoille ylimääräistä 10 prosentin lisätuloa, joka ei ole mahdollista, jos päätetään olla korottamatta jäsenmaksua. Missään tapauksessa tämä ei ole henkilökohtaisiin tuloihin mikään suuri menetys, mutta pulmahan on enemmän se, että meillä piiri- ja kunnallisjärjes-

töt ovat alkaneet periä ylimääräisiä jäsenmaksuja omiin menoihinsa, jopa 50 markkaa vuodessa. Se on eri asia kuin tämä, ja se pitäisi ratkaista paikallisesti piireissä, ovatko ne asianmukaisesti perusteltuja.

**Puheenjohtaja:** Toveri puheenjohtaja Paavo Lipponen, ole hyvä!

**Lipponen, Paavo** (puoluehallitus): Hyvät toverit! Jäsenmaksu on jäsenille meenoa. Meillä on monenlaisia jäseniä, enimmäkseen pieni- ja keskituloisia, joten on ymmärrettävää, että tähän kiinnitetään huomiota ja vastustetaan jäsenmaksun korotusta. Meidän täytyy kuitenkin katsoa asiaa vähän laajemmin ja nähdä Sosialidemokraattinen Puolue kansanliikkeenä. Meidän täytyy katsoa myös koko puoluejärjestelmää, jonka uskottavuudesta olemme osaltamme vastuussa. Jäsenmaksun osuus puolueen budjetin rahoituksesta on alle 10 prosenttia. On kestävämpää, että rajoittaisimme mahdollisuuksia käyttää jäsenmaksua puolueen toiminnan rahoitukseen ja nojaisimme esimerkiksi yhteiskunnan tukeen. Kansanliikkeellä ja sen jäsenillä täytyy olla oma vastuu toiminnan rahoittamisesta, niin tärkeä se on koko yhteiskunnan kannalta. Jotta voimme edellyttää, että puoluetukijärjestelmä säilyy, meidän pitää olla myös valmiita sijoittamaan oma osuutemme tähän toimintaan.

Olen henkilökohtaisesti sitä mieltä, että meidän pitäisi tehostaa jäsenmaksun perintää. Monet suurituloiset - tuo rajahan on meillä melko alhaalla, mutta sanotaan todelliset suurituloiset - eivät maksa tätä vapaaehtoista ylimääräistä maksua. Mielestäni voitaisiin menetellä sillä tavalla, että jäsenasiainhoitajat kävisivät läpi suurituloiset yksi kerrallaan. Mentäisiin vähän samaan tyyliin kuin muissa puolueissa on vieläkin tapana, eli että kerätään jäsenmaksu ovelta ovelle. Maksun maksamista pitäisi pyrkiä tarkemmin kontrolloimaan.

Ajan mittaan pitäisi myös harkita vapaajäsenyydestä luopumista, niin että ne, jotka nyt voivat päästä vapaajäseniksi, maksaisivat jonkinlaisen jäsenmaksun, koska meillä on niin paljon vapaajäseniä, ja ostovoimasuhteet tänä päivänä nuorempien perheellisten aktiivielämässä olevien pienituloisten ja nyt eläkkeellä olevien välillä ovat muuttuneet niistä ajoista, jolloin vapaajäsenyys tuli. Edelleen voidaan myöntää vapautus jäsenmaksusta, mutta tätäkin pitäisi vähitellen ryhtyä harkitsemaan.

Hyvät toverit! Tärkeätä on se, että vaikka tämä on kulu, kansanliikkeenä meidän itsemme pitää rahoittaa toimintaamme.

**Puheenjohtaja:** Toveri puheenjohtajan puheenvuoron jälkeen meidän on suoritettava asiasta koeäänestys. Äänestys ehdotus on entisenlainen, puoluehallituksen esitys "jaa" ja Tuula Parkkisen esitys "ei".

Äänestysesitys hyväksyttäneen. Hyväksytään.

## Koeäänestys

**Puheenjohtaja:** Kehotan ensin "jaa"- äänestäjiä nostamaan punaisen korttinsa ylös. Kortit saa laskea. Sitten nostetaan keltaiset "ei"-kortit. Niitä on selvä vähemmistö. Jos ette usko, otetaan tänne vaalitoimikunta laskemaan, mutta sanon, että on "ei"-ääniä on selkeä vähemmistö.

Lasketaan äänet. Saanko vaalitoimikunnan jäsenet paikalle. Kehotan "ei"-äänestäjiä nostamaan korttinsa ensin. Kortit saa laskea. Sitten punaiset "jaa"-kortit ylös! Selvä enemmistö! Korokkeelta näkee hieman paremmin kuin samalta tasolta. Kortit saa laskea.

Niin monessa kokouksessa kuin olen ollut mukana, jokaisessa on lasketettu äänet yhden kerran, mutta aina on tapahtunut samoin.

Äänestyksen tulos on seuraava: puoluehallituksen esitys on saanut 208 ääntä, ja 83 ääntä on annettu Tuula Parkkisen ehdotuksen puolesta, eli puoluehallituksen esitys on tullut kokouksen päätökseksi.

Puoluekokouskaudella 1997-1999 ovat käytössä seuraavat maksuluokat puolueen yhtenäisjäsenmaksussa:

- Luokka I      vapaajäsenet ja ne jäsenet, joille sääntöjen mukaisesti on myönnetty vapautus jäsenmaksusta,
- Luokka II     nuoret jäsenet sen vuoden loppuun, jolloin täyttävät 25 vuotta,
- Luokka III    jäsenet, joiden jäsenmaksua on puolueosaston päätöksellä alennettu säännöissä tarkoitetun sosiaalisen syyn perusteella,
- Luokka IV    jäsenet, jotka maksavat normaalin jäsenmaksun,
- Luokka V j    äsenet, jotka maksavat normaalin jäsenmaksun lisäksi tukimaksun sille puolueosastolle, jonka jäseniä he ovat.

Vuonna 1997 on sääntöjen tarkoittama täysi jäsenmaksu eri maksuluokissa seuraava:

- Luokka I      ei jäsenmaksua
- Luokka II     3 mk/kk eli 36 mk vuodessa,
- Luokka III    6 mk/kk eli 72 mk vuodessa,

Luokka IV 15 mk/kk = 180 mk vuodessa,

Luokka V 12,50 mk/kk eli 150 mk vuodessa, mikäli jäsenen ansiot ylittävät 15.000 mk kuukaudessa.

Kun puoluevaltuusto sääntöjen mukaisesti syyskokouksessaan tekee jäsenmaksuja koskevia päätöksiä, on sen huolehdittava jäsenmaksujen reaalisen arvon säilymisestä.

Päätettäessä jäsenmaksujen jaosta on puolueosastojen osuus nostettava nykyisestä 30 prosentista 40 prosenttiin puolueen ja piirien osuutta vähentämällä.

Puoluevaltuuston on myös jatkettava käytäntöä, että osa jäsenmaksutuotosta tulee osoittaa naispiirijärjestöjen toimintaan, osa nuorisotoimintaan ja osa kansainväliseen solidaarisuustoimintaan.

**Puheenjohtaja:** Aloitteisiin 226. *SDP :n yhtenäisjäsenmaksun jako*, 227., 228. ja 229. *Jäsenmaksujen jakamisen periaatteet*, 230. *Puolueosastojen tukeminen* ja 231. *Puolueosastojen talouden kohentaminen* on puoluehallituksen yhteinen päätösesitys sivulla 513. Esitän, että aloitteet käsitellään yhtä aikaa. Puheenjohtajan esitys voitaneen hyväksyä. Hyväksytään.

Pyydettyjä puheenvuoroja ei ole, joten puoluehallituksen esitys voitaneen hyväksyä puoluekokouksen päätökseksi. Hyväksytään.

Puoluekokous viittasi päätökseen jäsenmaksuista, jossa puolueosastojen jäsenmaksuosuutta korotettiin.

**Puheenjohtaja:** Aloitteisiin 232. *Perhe- ja nuorisojäsenmaksu* ja 233. *Jäsenmaksun perintä työttömiltä puolueen jäseniltä* on yhteinen puoluehallituksen yhteinen päätösesitys. Ne voitaneen käsitellä yhdessä. Käsitellään. Näihin ei ole pyydetty puheenvuoroja, joten puoluehallituksen esitys voitaneen hyväksyä puoluekokouksen päätökseksi. Hyväksytään.

Puoluekokous viittasi puolueen sääntöihin, joiden mukaan mm. sosiaalisten syiden perusteella puolueosasto voi päättää jäsenmaksun alentamisesta. Jäsen, joka elää pelkän kansaneläkkeen varassa, voidaan vapauttaa kokonaan jäsenmaksusta. Pelkän peruspäivärahan varassa elävä työtön on varsin yleisesti puolueosaston päätöksellä vapautettu työttömyyden keston ajaksi jäsenmaksuista.

**Puheenjohtaja:** Aloite 234. *Jäsenmaksujen järjeistäminen*. Keskustelu alkaa. Keskustelu päättyy. Puoluehallituksen esitys hyväksyttäneen puoluekokouksen päätökseksi. Hyväksytään.

Puoluekokous viittasi esitykseen jäsenmaksuista, jossa ei esitetä muutoksia jäsenmaksuluokkiin.

**Puheenjohtaja:** Aloitteisiin 235. *Puoluetuki perusjärjestöille* ja 236. 237. ja 238. *Puoluetuen jakamisen periaatteet* on yhteinen puoluehallituksen esitys. Esitän, että ne käsitellään yhtäikaa. Esitys voitaneen hyväksyä. Hyväksytään.

Avaan keskustelun aloitteista. Ensimmäisen puheenvuoron käyttää Vesa Mauriala, Uusimaa, valmistautuu Raimo Huusari, Pirkanmaa.

**Mauriala, Vesa** (Uudenmaan piiri): Arvoisa puheenjohtaja, hyvät toverit! Puoluetoinnin rahoitus sekä puolue- että piiritasolla on pitkälti pohjautunut eduskunnan myöntämään julkiseen puoluetukeen. Suurempien kaupunkien ja yleensä kaupunkien kunnallisjärjestöistä on useaan otteeseen puoluetoinnassa todettu, että ne ovat vapaaehtoisia organisaatioita, joiden toimintaa ei ole samalla tavalla tunnustettu, varsinkin jos puhe kääntyy toimintamahdollisuuksiin, eli rahoitukseen. Tosiasia kuitenkin on, ja sen me kaikki vaaliväkeä tekevät tiedämme hyvin, että kunnallisjärjestöjen toiminta on perustunut pitkälti luottamushenkilöiltä perittävään luottamushenkilöveroon. Kun puoluetoinnisto ryhtyy vaaliväkeä suunnittelemaan, kääntyvät katseet kunnallisjärjestöihin.

Kaupungeissa ja kunnissa olevat luottamushenkilöorganisaatiot ovat kuitenkin monin paikoin perattu, ja veron tuotto kunnallisjärjestöjen tulolähteenä on hiipumassa. Pohdimme Uudellamaalla asiaa ja olemme sitä mieltä, että puoluehallituksen esitys siitä, että puoluetuen käytöstä päätetään puolueen kulloistenkin kokonaisuutena ja poliittisten ja toiminnallisten tarpeiden mukaan, on liian yleinen. Se ei sisällä mitään takeita siitä, että otettaisiin enemmän huomioon alueelliset periaatteet.

Sen takia esitänkin päätökseksi seuraavaa: "Puoluekokous pitää oikean suunnitelmallisen aloitteissa esitettyä ajatusta kehittää puoluetuen jakoperusteita niin, että perus-, kunnallis- ja piirijärjestöjen osuutta puoluetuen jaossa asteittain lisätään. Puoluekokouksen mielestä tämä voisi tapahtua niin, että osa puoluetuesta jaettaisiin kansanedustajien määrän suhteessa piirijärjestöille käytettäväksi alueen kunnallis- ja perusjärjestöjen työn kehittämiseen.

Puoluekokous edellyttää, että puoluehallitus valmistelee asian puoluevaltuuston käsiteltäväksi puolueen seuraavan talousarvion käsittelyn yhteydessä."

**Puheenjohtaja:** Saanko kirjallisena! Seuraavana Raimo Huusari, Pirkanmaa - joka samalla on 502. puheenvuoron käyttäjä tässä kokouksessa - valmistautuu Juha Kähärä, Uusimaa.

**Huusari, Rainio** (Pirkanmaan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Vesa Maurialan esitys on mielestäni oikean suuntainen, kun ajatellaan sitä, mitä työ tänä päivänä on perusjärjestöissä. Itse olen aika ison perusjärjestön puheenjohta-

ja, ja meillä on se ongelma, että maksavia jäseniä tänä päivänä on vähenevässä määrin. Nykyisin uusia jäseniä tulee ihan mukavasti puolueeseen, mutta vastavasti vapaajäseniä tulee enemmän, kuin mitä tulee uusia maksavia jäseniä. Näin ollen perusyhdistyksissä käteen jäävä osuus jäsenmaksusta pienenee jatkuvasti.

Kannatan Vesa Maurialan ehdotusta.

**Puheenjohtaja:** Seuraavana Juha Kähärä, Uusimaa, valmistautuu Sakari Tahvanainen, Pohjois-Karjala.

**Kähärä, Juha** (Uudenmaan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Suurten kunnallisjärjestöjen asema ja varsinkin se työ, mitä suurissa kunnallisjärjestöissä tehdään, on sitä työtä, jolla hyvin pitkälti käydään vaalitaisteluja ja voitetaan. En mitenkään halua väheksyä pienemmillä paikkakunnilla tehtävää työtä. Suuriin kuntiin, jotka ovat meille erittäin tärkeitä ja joista tulee paljon ääniä, pitäisi satsata hieman enemmän taloudellista panostusta.

Tällä perusteella kannatan Vesa Maurialan tekemää ehdotusta.

**Puheenjohtaja:** Seuraavana Sakari Tahvanainen, Pohjois-Karjala, valmistautuu Ensio Vatanen, Pohjois-Karjala.

**Tahvanainen, Sakari** (Pohjois-Karjalan piiri): Ehdotan selväpiirteisesti: "Puoluetuesta jaetaan puolet puolueosastoille ja kunnallisjärjestöille niiden äänioikeutettujen jäsenmäärän suhteessa." Asialle voi kyllä naurakin! Puoluekokouksesta toiseen olemme kiistelleet siitä, minkä verran jäsenmaksuista saa puolueosasto, minkä verran kunnallisjärjestö, mitä piiri ja mitä jää puolueelle. Nykyrahasa se merkitsee sitä, että olemme inttäneet täällä viiden miljoonan markan edestä. Olemme unohtaneet -ja se on sopinut hyvin puoluejohdolle ja puoluetoimistolle - että meidän määrättävissämme on myös puoluetuki, joka on 23 miljoonaa markkaa. On siis kyse aivan toisenlaisesta rahamäärästä kuin jäsenmaksuista.

Samanaikaisesti lukuisat puolueosastot ja myös kunnallisjärjestöt ovat taloudellisesti aivan tyhjiätaskuja. Jäsenmaksusta saatavalla osuudella puolueosasto pysyy vuodessa lähettämään yhden kirjeen jäsenistölleen, kunnallisjärjestö ei sitäkään. Tieto järjestön tilaisuuksista ja toiminnasta menee erittäin huonosti jäsenistölle. Tästä ei voi tehdä mitään muuta johtopäätöstä kuin että puolueosastojen taloutta on vahvistettava. Se ei parane sillä, lisäämmekö sen osuutta viidellä tai kymmenellä prosenttiyksiköllä. Puolueosastoissa tehdään työ, jonka perusteella puolue saa puoluetukea. Siellä tehdään vaalityö, jonka perusteella saamme kannatuksemme vaaleissa.

**Puheenjohtaja:** Seuraavana Ensio Vatanen, Pohjois-Karjala.

**Vatanen, Ensio** (Pohjois-Karjalan piiri): Kun viime vuosi oli eduskuntavuosi, kaikki puolueosastot pinnistivät voimansa ja laittoivat rahaa eduskuntavaaleihin, jonka tuloksena puolue sai mahtavan vaalivoiton, jonka ansiosta puoluetuki puolueelle nousi miljoonia markkoja. Tästä potista pitäisi olla varaa antaa myös meille köyhille perusosastoille. Kannatan Pohjois-Karjalan rikkaimman yhdistyksen, Joensuun Työväenyhdistyksen, jäsenen Sakari Tahvanaisen esitystä. Itse tulen pienestä, köyhästä yhdistyksestä.

**Puheenjohtaja:** Keskustelu päättyy. Saanko Sakari Tahvanaiselta kirjallisen esityksen. Tässä vaiheessa annan puheenvuoron puoluehallituksen jäsenelle Lasse Eskoselle, ole hyvä!

Eskonen, Lasse (puoluehallitus): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Suomen, mitä Sakari Tahvanaisen esitys tarkoittaisi. Se tarkoittaisi piiritoimistojen ja puoluetoimiston sulkemista ja keskitettyjen palvelujen lakkaamista puolueorganisaatiossa, joten pidän sitä varsin epärealistisena.

Toinen asia, mihin esityksen kannattajakin kiinnitti huomiota, oli että kuinka tarpeellista on ohjata puoluetukea esimerkiksi sellaiselle perusjärjestölle, josta Sakari Tahvanainen tulee. Sen korkotuotot ovat suuremmat kuin koko Pohjois-Karjalan piirin tulot.

Toisen esityksen osalta, eli kunnallisjärjestöjen osuuden lisäämisestä, se on mahdollista. Puoluehallituksen esityksessähän lähdetään siitä, että ratkaisu jää tehtäväksi kulloinkin puolueen talousarvion käsittelyn yhteydessä puolueen kokonaisedun ja kulloistenkin poliittisten ja toiminnallisten tarpeiden mukaisesti. Tämä on siis mahdollista, mutta jos se puoluekokouspäätöksellä nyt valmiiksi niitataan, se kaventaa harkinnan ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen arvioimista, joten joustavampi malli olisi noudattaa puoluehallituksen esitystä.

**Puheenjohtaja:** Kokoukselle on tehty kaksi kannatettua ehdotusta, jotka poikkeavat puoluehallituksen tekemästä ehdotuksesta. Sakari Tahvanainen on ehdottanut Ensio Vatasen kannattamana: "Puoluetuesta jaetaan puolet puolueosastoille ja kunnallisjärjestöille niiden äänioikeutettujen jäsenmäärän suhteessa."

Vesa Mauriala on ehdottanut: "Uudenmaan puoluekokousedustajaryhmä esittää puoluekokouksen päätökseksi: 'Puoluekokous pitää oikean suuntaisena aloitteissa esitettyä ajatusta kehittää puoluetuen jakoperusteita niin, että perus-, kunnallis- ja piirijärjestöjen osuutta puoluetuen jaossa asteittain lisättäisiin. Puoluekokouksen mielestä tämä voisi tapahtua niin, että osa puoluetuesta jaettaisiin kansanedustajien määrän suhteessa piirijärjestöille käytettäväksi alueen kunnallis- ja perusjärjestöjen työn kehittämiseen.

Puoluekokous edellyttää, että puoluehallitus valmistelee asian puoluevaltuuston käsiteltäväksi puolueen seuraavan talousarviokäsittelyn yhteydessä."

Kutsun tätä esitystä Vesa Maurialan esitykseksi ja Sakari Tahvanaisen esitystä Tahvanaisen esitykseksi. Ehdotan, että äänestämme ensin näistä vastakkain ja sitten voittaneesta ehdotuksesta puoluehallituksen esitystä vastaan.

Esitys hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Ne jotka kannattavat Sakari Tahvanaisen tekemää ehdotusta, että puoluetuesta jaettaisiin puolet puolueosastoille ja kunnallisjärjestöille, äänestävät "ei", ja jos "jaa" voittaa, on Vesa Maurialan ehdotus tullut tässä vaiheessa puoluekokouksen päätökseksi.

Esitys voitaneen hyväksyä. Hyväksytään.

### **Koeäänestys**

**Puheenjohtaja:** Kehotan "ei"-äänestäjiä nostamaan korttinsa ylös. Kiitos. Saa laskea. Sitten nosteen "jaa"-kortit. Selvä enemmistö! Kortit saa laskea.

Tässä vaiheessa Vesa Maurialan ehdotus on voittanut Sakari Tahvanaisen ehdotuksen.

Nyt äänestämme puoluehallituksen esitys "jaa", Vesa Maurialan ehdotus "ei". Kehotan "jaa"-äänestäjiä nostamaan ensin korttinsa ylös. Kiitos. Kortit saa laskea. Sitten "ei"-kortit. Selvä vähemmistö. No, sitä en tiedä, onko ihan selvä enemmistö, mutta kuitenkin laskennallisesti selvä vähemmistö!

Puoluehallituksen esitys on hyväksytty puoluekokouksen päätökseksi.

Puoluekokous päätti, että puoluetuen käytöstä päätetään edelleen vuosittain puoluevaltuustossa puolueen talousarvion käsittelyn yhteydessä puolueen kokonaisedun ja kulloistenkin poliittisten ja toiminnallisten tarpeiden mukaisesti.

**Puheenjohtaja:** Aloite 239. *Työväentalojen toimintaedellytysten turvaaminen.* Puoluehallituksen esitys voitaneen hyväksyä puoluekokouksen päätökseksi. Hyväksytään.

Puoluekokous hyväksyi aloitteen.

**Puheenjohtaja:** Aloite 240. *Määrärahan varaaminen työväentalojen vakuutus- ja ylläpitokuluihin.* Kun pyydettyjä puheenvuoroja ei ole, puoluehallituksen esitys voitaneen hyväksyä puoluekokouksen päätökseksi. Hyväksytään.

Puoluekokous kehotti puolueen edustajia valtioneuvostossa, eduskunnassa ja kuntien luottamustehtävissä työskentelemään työväentalojen toimintaedellytysten turvaamiseksi.

**Puheenjohtaja:** Aloite 241. *Toiminta-avustus Nuorten Kotkain Keskusliitolle.* Keskustelu alkaa. Ensimmäisen puheenvuoron käyttää Tiina Nurmi, Nuoret Kotkat-

**Nurmi, Tiina** (Nuoret Kotkat): Arvoisat toverit! Minulla ei ole esitysoikeutta, mutta esitän toivomuksen. Puoluehallitus on kauniisti kirjaillut, että tämän yhteistyön toivotaan jatkuvan ja tiivistyvän ja kampanjoita voitaisiin keksiä, missä yhteistyötä voitaisiin toteuttaa. Tämän päivän aikanakin täällä on tehty aloitteita siitä, minkä tyyppisiä kampanjoita voitaisiin toteuttaa. Toivon, että kaikki laittaisivat nämä sanat korviensa väliin niin, että kolmen vuoden kuluttua voisimme juhlistaa esimerkiksi Suomen suurimman varhaisnuorisoliikkeen, Nuorten Kotkien, juhlia tai jotakin muuta vastaavaa.

**Puheenjohtaja:** Puoluehallituksen esitys voitaneen hyväksyä puoluekokouksen päätökseksi. Hyväksytään.

Puoluekokous piti tärkeänä, että puolue yhdessä Nuorten Kotkain Keskusliiton kanssa jatkaa tiivistä yhteistyötä erilaisten toiminnallisten projektien muodossa. Puolueen tulee osallistua taloudellisesti näiden projektien toteuttamiseen yhteisesti sovittavin periaattein puolueen talousarviossa olevien toimintamäärärahojen puitteissa.

## **Ilmoitusasioita**

**Puheenjohtaja:** Tässä vaiheessa muutama ilmoitusasia. Koulutus 2000 -tapaaminen asiasta kiinnostuneille lauantaina, eli tänään, kello 13-17. Paikka on auditorio 1, ensimmäinen kerros. Opaste on aulassa.

Sosialidemokraattiset Nuoret ry:n ilmoitus: "Nuorten puoluekokousedustajien ja nuorten seuraajien tapaaminen tänään lauantaina kello 17 alkaen HTY:n auditoriossa." Ilmoituksen alle on kirjoitettu: "Tervetuloa! Nuorten kapinaa jo vuodesta 1906". Se johti ainakin hyvään tulokseen eilen.

Kehotan teitä istumaan paikoillanne. Meillä on täällä kansainvälisiä vieraita. Sosialistisen Internationaalin pääsihteeri Luis Ayalan pitäisi olla täällä, mutta hän ei ilmeisesti ole nyt salissa.

Puheenjohtajaksi siirtyi Pekka Morri.

## **Kutsuvieraiden tervehdykset**

**Puheenjohtaja:** Kansainvälisten vieraiden puolesta tervehdyspuheenvuoron käyttää Sosialistisen Internationaalin pääsihteeri Luis Ayala. Luovutan hänelle puheenvuoron. Welcome!

**Ayala, Luis** (Sosialistinen Internationaali): Hyvät toverit! Minulle on suuri ilo olla täällä paikalla tänään. Pidän yllä sitä perinnettä, että aika ajoin pääsen osallistumaan Sosialidemokraattisen Puolueen puoluekokoukseen. Olen ensimmäisen kerran ollut täällä työväentalolla 23 vuotta sitten, ja silloin täällä oli paikalla eräs henkilö, joka puhui taistelusta, jota käytiin demokratian puolesta Chilessä.

Nyt kun olen täällä tänään, muistelen sitä taistelua, jota kansani on käynyt, ja mieleeni tulee erityisesti se, miten tämä puolue on tavallaan herkkä. Se on sitoutunut solidaarisuuteen ja oikeiden asioiden ajamiseen. Tämä pätee erityisesti suomalaisiin.

Mielestäni sosialidemokratia on projekti, ei pelkästään tämän päivän vaan tulevaisuuden projekti. Kun ajattelen omaa maatani Chileä, siellä tilanne on hyvin erilainen kuin silloin, kun olin täällä ensimmäisen kerran. Suomessa sain ilokseni huomata, että sosialidemokraatit ovat jälleen hallituksessa mukana, ja tämä on hyvin myönteinen asia.

Olemme mukana tulevaisuuden liikkeessä. Nykypäivän kansainvälinen maailma on muuttumassa. Edessämme on suuria haasteita ja suuria mahdollisuuksia. Demokratia on vahvistumassa joka puolella maailmaa, ja ihmiset ja maat toimivat eri tavalla yhdessä. Meillä on uusia mahdollisuuksia talouden elpymisen kautta. On syntymässä informaatioyhteiskunta, viestintä ja kommunikaatio ovat muuttumassa. Toiminta on muuttumassa globaalisemmaksi.

Vaikka ihmiset ovat siirtymässä lähemmäksi toisiaan, meillä on myös useita ongelmia. Meillä on epätasa-arvo-ongelmia. Työttömyys on suuri ongelma myös teollistuvissa maissa. Kaiken kaikkiaan ihmiset ovat syrjäytymässä toiminnasta, ja tämä on suuri ongelma.

Ihmiset etsivät uusia kiinnekohtia, ja sosialidemokratia tarjoaa perinteisiä arvoja. Olemme sitoutuneet demokratiaan, solidaarisuuteen, inhimillisyyteen. Nämä ovat myönteisiä arvoja. Sosialidemokratia on johtava poliittinen voima Euroopassa, Euroopan unionissa, Euroopan parlamentissa. Italian vaalien jälkeen sosialidemokraatit ovat edustettuna 15 maassa. Toivomme, että myös Britannian tulevaisuudessa Labour-puolue saa voiton.

Ihmiset etsivät siis kiinnekohtia. Ihmiset tavoittelevat myös parempaa elämää. Olen juuri saapunut Turkista Habitare-konferenssista, jossa käsitellään ihmisten oikeutta asumiseen. Siellä on esitetty, että oikeuden asumiseen pitäisi olla ihmisten perusoikeus. Ihmisillä pitäisi olla oikeus asuntoon ja työhön osallistumiseen. Meidän pitää pystyä estämään syrjäytyminen, niin että ihmiset voivat osallistua taloudelliseen ja poliittiseen elämään ja että ihmisillä on parempi maailma. Nämä kaikki ovat olleet pitkään sosialidemokraattien visioita. Haluamme paremman maailman.

Edustan täällä siis Sosialistista Internationaalia. Tässä yhteydessä olen tavannut mm. Paavo Lipposen ensimmäisen kerran jo 23 vuotta sitten. Myös Sosialistinen Internationaali on etenemässä kohti uusia aikoja. Olemme saamassa mukaan uusia edustajia, emme pelkästään Keski- ja Itä-Euroopan maista vaan myös Afrikasta, sen uusista demokratioista, Latinalaisesta Amerikasta, Aasiasta, ja kaikille näille sosialidemokratian aate on kantava aate, jota ne haluavat viedä eteenpäin.

Vielä jokin aika sitten Afrikasta oli mukana vain neljä, viisi maata. Tällä hetkellä meillä on mukana 40 afrikkalaista maata, ja ne edustavat 80 prosenttia koko Afrikan mantereen väestöstä ja maista. Tämä kaikki osoittaa, että ihmisillä on suuret odotukset tulevaisuudesta koskien sosialidemokraatteja ja Sosialistisen Internationaalin toimintaa.

Meillä on syyskuussa Sosialistisen Internationaalin kongressi, jossa puhutaan talousasioista, mutta siellä puhutaan myös sitoutumisesta rauhaan. Nämä aatteet- han ovat olleet keskeisiä myös suomalaisessa toiminnassa. Tiedämme, että suomalaiset ovat olleet aktiivisia tällä rintamalla. Esimerkiksi Kalevi Sorsa ja monet muut ovat ajaneet näitä asioita eteenpäin.

Tätä kongressia valmistellaan kuumeisesti. Tulen tänne takaisin vielä tässä kuussa. Meillä on ollut ja on jatkossakin monia muita kokouksia, joissa valmistellaan kongressia ja siellä käsiteltäviä asioita, niin että voimme viedä tätä tulevaisuuden visiota eteenpäin.

Haluan vielä kerran todeta sen, että minulla on todella suuri ilo olla täällä tänään. On myös iloinen asia, että sosialidemokraatit ovat hallituksessa ja pystyvät varmasti hyvin vastaamaan niihin odotuksiin, joita ihmisillä on solidaarisuudesta ja käsittelemistäni asioista. Suomalaisilla ja Suomen sosialidemokraateilla on hyvin pitkä kokemus hallitusvastuusta ja toiminnasta eri foorumeilla. Nyt kun Suomi on mukana Euroopan unionissa, uskon, että suomalaiset pystyvät myötävaikuttamaan myös siihen, että Euroopasta tulee oikeudenmukaisempi paikka ja että myös Euroopan tasolla pystytään vastaamaan ihmisten odotuksiin.

Olen kuullut, että olette valinneet täällä uuden puoluesihteerin. Haluan toivottaa hänelle onnea työssään. Toivon, että pystymme olemaan yhteydessä keskenämme jatkossakin.

Kaiken kaikkiaan toivon, että yhteistyömme jatkuu. Haluan toivottaa onnea koko puolueelle. Toivon, että voimme jatkaa yhteistyötä entisten perinteisen mukaisesti.

**Puheenjohtaja:** Paavo Lipponen, ole hyvä!

**Lipponen, Paavo** (puoluehallitus): Thank you for your kind words. Hyvät tove- rit! Ehkä sallitaan tässä aivan pieni kertomus siitä, mitä tapahtui 23 vuotta sitten ja mitä on sen jälkeen tapahtunut. Kävin SDP:n kansainvälisenä sihteerinä Chi-

lessä aivan vuoden 1973 alussa. Siellä pidettiin Sosialistisen Internationaalin kokous. Silloin meillä oli tilaisuus tavata mm. Salvador Allende. Muistan, mitä ruokaa hän tarjosi Monedan presidentin linnassa. Se oli aivan yksinkertaista kansallisruokaa nimeltä pastel de choclo, eli uunissa valmistettua maissia, jossa oli lihanpaloja joukossa. Kun Chilessä oli vaikeata, sen hallituksen aikana ei presidentinlinnassakaan juhlittu ylenpalttisesti, vaan tarjottiin kansallisruokaa.

Pohjoismaisilla kokouksen osanottajilla oli tilaisuus keskustella takkatulen ääressä presidentti Allenden kanssa. Hän ounasteli tulevia vaikeuksia, mutta kukaan meistä ei olisi voinut uskoa, mitä tapahtui syksyllä 1973, kun siellä tehtiin fasistinen vallankumous.

Olen ylpeä siitä, että silloin Suomen valtio ja sosialidemokraatit tekivät sen, mitä oli tehtävissä. Siellähän kävi Suomesta valtuuskunta, jota johti silloinen ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Lars Lindeman, meidän tuntemamme toveri, puolueen kunniajäsen. Siinä valtuuskunnassa oli mukana myös puoluekokousedustaja Erkki Tuomioja. - Kerrotaan muuten, että Eki tavoilleen uskollisena teki ne normaalit juoksulenkit silläkin matkalla Santiago de Chilessä.

Suomen silloinen asainhoitaja Tapani Brotherus pelasti monta chileläistä, joiden henkeä fascistinen junta uhkasi, ottamalla heidät suojaan Suomen lähetystön alueelle.

Niin oli silloin. Se oli järkyttävä tapahtuma, ja sitä iloisempia olemme siitä, että demokratia on Chilessä jälleen voittanut ja myös Chilen sosialidemokraatit ovat hallituksessa.

Luis, I want to thank you again. You radiate positive attitude that give encouragement to us all. We are looking forward to Congress in New York in September to strengthen Socialist International and our international cooperation.

Sosialistinen Internationaali kokoontuu syyskuussa. Se on maailman ylivoimaisesti voimakkain poliittinen liike demokratian ja ihmisoikeuksien puolesta. Kiitos, Luis Ayala. Annetaan Luisille vielä aplodit.

## **15. KÄSITELLÄÄN JA VAHVISTETAAN PUOLUEEN TOIMINTAKERTOMUKSET VUOSILTA 1993,1994 JA 1995.**

**Puheenjohtaja:** Järjestävä valiokunta esittää, että siirrymme käsittelemään esityslistan kohtaa 15, jossa käsitellään ja vahvistetaan puolueen toimintakertomukset liitteineen vuosilta 1993, 1994 ja 1995.

Puolueen toimintakertomukset 1993-95 on painettu erillisenä kirjasena, jonka kaikki olemme saaneet. Voidaanko jokainen toimintakertomus käsitellä kerrallaan, siis ensin vuosi 1993, sitten 1994 ja 1995?

Keskustelu käsittelytavasta alkaa. Keskustelu päättyy.  
Käsittelytapa hyväksytään.

Käsitellään toimintakertomus vuodelta 1993.  
Keskustelu alkaa. Keskustelu päättyy.  
Hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Käsitellään toimintakertomus vuodelta 1994.  
Keskustelu alkaa. Keskustelu päättyy.  
Hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Käsitellään toimintakertomus vuodelta 1995.  
Keskustelu alkaa. Osmo Keinänen Pohjois-Karj alasta on pyytännyt puheenvuoron.

**Keinänen, Osmo** (Pohjois-Karjalan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Ensinnäkin tämä hajosi kuin kirkon eväät, mutta muutamia ajatuksia. Käsitteimme jokin aika sitten jäsenmäärää. Jokainen voi vilkaista sivua 178, millä tavalla jäsenmäärät ovat kehittyneet. Kun täällä hyvin vahvojen piirien edustajat, kuten Helsingin, Uudenmaan, Mikkelin, Kuopion ja eräiden muidenkin piirien, ilmaisivat mielipiteitään, toivon, että kolmen vuoden päästä, kun on puolueen 100-vuotisjuhlakokous, niissä piireissä maksavien jäsenten määrä nousisi ylöspäin. Näyttää siltä, että Kymessäkin on tultu ruminalla alaspäin, kuten muissakin piireissä. Kiitos Vaasalle, että siellä on kolme plussaa.

Itse asiaan, kun keskusteltiin puoluetukiaisista, tässä voi tehdä johtopäätöksiä, että reaalikorotukset ovat näköjään tulleet suhteellisen mukavasti. Kun puoluehallitus jakaa näitä varoja, toivottavasti niitä tulee maakuntaankin enemmän. Puolueella on pari piiriä, joissa on osa-aikainen toimistonhoitaja, Pohjois-Karjalalla on yksi niistä. Äänioikeutettu jäsenmäärämme on 3 372. Mikkelissä, joka on erittäin vahva piiri - siellä on hyviä tovereita, saattaa olla vähemmän hyviäkin - on 2 782 jäsentä.

Toivon, että tämä menisi evästyksenä - miinuksena - puoluehallitukselle, että Pohjois-Karjalan osalta on saatava päätoiminen toimistonhoitaja. On häpeäpilkku, että sosialidemokraattinen piirijärjestö on osa-aikaisen toimistonhoitajan - ja voisi kai sanoa sitaateissa - osa-aikaisen toiminnanjohtajan voimin toiminnassa.

**Puheenjohtaja:** Keskustelu päättyy. Hyväksyttäneen toimintakertomus vuodelta 1995. Hyväksytään.

Ehdotan seuraavaa päätösehdotusta:

Puoluekokous toteaa, että puoluehallitus on puolueen sääntöjen 39 §:n 7. kohdan mukaisesti vastannut siitä, että puoluevaltuusto on vuosittain saanut käsiteltäväkseen puolueen toimintakertomukset vuosilta 1993, 1994 ja 1995. Edelleen puoluekokous toteaa, että puoluevaltuusto on sääntöjen 39 §:n 7. kohdan mukaisesti tarkastanut ja puoluekokousta varten omasta puolestaan hyväksynyt puolueen toimintakertomukset samoilta vuosilta.

Puoluekokous päättää vahvistaa puolueen toimintakertomukset vuosilta 1993, 1994 ja 1995.

Keskustelu asiasta alkaa. Keskustelu päättyy.

Puoluekokous vahvistaa toimintakertomukset vuosilta mainituilta vuosilta.

Kohta 15. on loppuun käsitelty.

Puoluekokous vahvisti puolueen toimintakertomukset vuosilta 1993, 1994 ja 1995.

## **16.**

### **KÄSITELLÄÄN JA VAHVISTETAAN PUOLUEEN TILINPÄÄTÖKSET VUOSILTA 1993,1994 ja 1995**

**Puheenjohtaja:** Kohta 16. Käsitellään ja vahvistetaan puolueen tilinpäätökset - vuosilta 1993, 1994 ja 1995

Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen tilikertomukset on painettuina erillisessä kirjassessa yhdessä toimintakertomusten kanssa.

Esitän, että käsitellään myös tilikertomukset vuosi kerrallaan.

Keskustelu käsittelytavasta alkaa. Keskustelu päättyy. Käsittelytapa hyväksytään.

**Puheenjohtaja:** Tilikertomus vuodelta 1993

Keskustelu alkaa. Keskustelu päättyy.

Hyväksyttäneen. Hyväksytään

Tilikertomus vuodelta 1994.

Keskustelu alkaa. Keskustelu päättyy.

Hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Tilikertomus vuodelta 1995.

Keskustelu alkaa. Keskustelu päättyy.

Hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Tilintarkastuskertomukset näkyvät meille jaetusta kirjasesta. Sihteerillä on täällä alkuperäiset kertomukset.

Ne voitaneen merkitä puoluekokouksen tietoon saatetuiksi. Merkitään.

Esitän kohdasta 16 seuraavaa päätösehdotusta:

Puoluekokous toteaa, että puoluehallitus on puolueen sääntöjen 39 §:n 7. kohdan mukaisesti esittänyt puolueen tilit, pöytäkirjat ja muut varainhoitoa tai hallintoa koskevat asiakirjat kahden kuukauden kuluessa kunkin kalenterivuoden päättymisestä puoluekokouksen valitsemille tilintarkastajille ja tarkastuksen tapahduttua puoluevaltuustolle sekä puoluekokousvuotena puoluekokoukselle.

Puoluekokous toteaa edelleen, että puoluevaltuusto on sääntöjen 39 §:n 7. kohdan mukaisesti tarkastanut ja puoluekokousta varten omasta puolestaan tilintarkastajien antamien kertomusten perusteella hyväksynyt puolueen tilit vuosilta 1993, 1994 ja 1995.

Puoluekokous päättää tilintarkastuskertomusten perusteella vahvistaa puolueen tilinpäätökset edellisen varsinaisen puoluekokouksen jälkeen kuluneilta kalenterivuosilta.

Keskustelu asiasta alkaa. Keskustelu päättyy. Vahvistettaneen. Vahvistetaan.

(Tilintarkastuskertomukset vuosilta 1993, 1994 ja 1995 pöytäkirjan liitteenä 12)

Kohta 16. on loppuun käsitelty.

Puoluekokous vahvisti tilintarkastuskertomusten perusteella puolueen tilinpäätökset edellisen varsinaisen puoluekokouksen jälkeen kuluneilta kalenterivuosilta

**17.**

**PÄÄTETÄÄN VASTUUVAPAUDEN MYÖNTÄMISESTÄ PUOLUEHALLITUKSELLE JA PUOLUEVALTUUSTOLLE TILIVUOSILTA 1993, 1994 ja 1995**

**Puheenjohtaja:** Kohta 17. Päätetään vastuuvapauden myöntämisestä puoluehallitukselle ja puoluevaltuustolle.

Esitän kohdasta seuraavaa päätösehdotusta:

Puoluekokous päättää myöntää vastuuvapauden puoluehallitukselle, puoluevaltuustolle sekä muille vastuuvollisille tileistä ja hallinnosta vuosilta 1993, 1994 ja 1995.

Keskustelu alkaa. Keskustelu päättyy.

Voitaneen hyväksyä lukemani päätösehdotus ja samalla myöntää vastuuvapaus. Myönnettäneen. Myönnetään.

Puoluekokous myönsi vastuuvapauden puoluehallitukselle, puoluevaltuustolle sekä muille vastuuvelvollisille tileistä ja hallinnosta vuosilta 1993, 1994 ja 1995.

Kohta 17. on loppuun käsitelty.

**Puheenjohtaja:** Onko Irma Peiponen paikalla? Pyydän häntä saliin.

Hilkka Nousiainen siirtyi puheenjohtajaksi.

21.

## **KÄSITELLÄÄN PUOLUEKOKOUSESITYKSET**

21.1.

**Kansainvälisiä asioita koskevat aloitteet** (esitykset 1.-17.)

**Puheenjohtaja:** Siirrytään käsittelemään asiakohtaa 21.1. Kansainvälisiä asioita koskevat aloitteet. Edellisissä keskusteluissa lähetimme osan asioista valiokuntakäsittelyyn, ja nyt käsittelemme ne aloitteet, jotka valiokunta on käsitellyt. Tässä yhteydessä ilmoitan, että valiokunta on ottanut käsiteltäväksi myös kannanoton, joka on jaettu pöydille. Kannanotto käsitellään huomenna, nyt käsitellään vain aloitteet.

Ensimmäisenä esitys 1. *Näkökohtia kansainvälisestä tilanteesta ja puolustuspolitiikasta.* Valiokunnan puheenjohtaja Irma Peiponen esittelee asian.

**Peiponen, Irma** (kansainvälisten asiain valiokunta): Toveri puheenjohtaja! Esi-tykseen 1. oli tehty pieni muutosesitys, jonka valiokunta muotoili sillä tavalla, että sivun 1, 2. kappale, viimeinen lause "Toisaalta hallitusten välinen yhteistyö..." tulisi kuulumaan: "Kaikkien Pohjoismaiden välinen yhteistyö nimenomaan sosialidemokraattisista lähtökohdista on aiempaa enemmän mahdollisuuksia tarjoava." Se on vähän laajempi tulkinta kuin pelkkä hallitusten välinen yhteistyö.

**Puheenjohtaja:** Avaan asiasta keskustelun. Tässä keskustelussa voidaan tehdä muutosesityksiä tai kannattaa valiokunnan esitystä. Keskustelu alkaa. Keskustelu päättyy. Puoluehallituksen esitys hyväksyttäneen puoluekokouksen päätökseksi valiokunnan esittämässä muodossa. Hyväksytään.

Suomalaisen yhteiskunnan kansainvälistymiskehitys on voimakasta. Se ei ole seurausta yksinomaan Suomen jäsenyydestä Euroopan unionissa, vaan liittyy voimakkaasti koko suomalaisen kulttuurin murrokseen. Suomi on avautuva yhteiskunta, joka omaan perinteesensä nojaten on monipuolistamassa asemaansa kansainvälisessä yhteistyössä.

Pohjoismaisessa yhteistyössä on käynnissä vilkas sisäinen keskustelu ja päämäärien sekä toimintatapojen uudelleen arviointi. Kolmen pohjoismaan jäsenyys Euroopan unionissa on voimakkaimmin yhteistyön sisältöön ja toimintatapoihin vaikuttava muutos. Kaikkien Pohjoismaiden välinen yhteistyö nimenomaan sosialidemokraattisista lähtökohdista on aiempaa enemmän mahdollisuuksia tarjoava.

Venäjän kehityksessä jatkuu voimakas muutos. Suomen selkeänä tavoitteena on toimia erilaisissa yhteyksissä sen kaltaisen yhteistyön kehittämiseksi, jonka avulla yhteiskunnallinen vakaus, sosiaalinen turvallisuus ja taloudelliset olosuhteet kehittyvät alueella.

Suomen ulkopolitiikan peruslinjaksi on määritelty liittoutumattomuus ja itsenäinen puolustus. Eurooppalaisessa ja maailmanlaajuisessa yhteistyössä SDP:n peruslinjana on toimiminen taloudellisen ja poliittisen vakauden sekä hyvinvoinnin tasaisen jakautumisen puolesta. Tämän tavoitteen toteuttamisessa aktiivinen yhteistyö niin kansalaisten kuin valtioidenkin tasolla on avainasemassa.

Euroopan neuvoston jäsenpohjan laajeneminen edistää yhteistyön mahdollisuuksia koko Euroopassa. Samalla on kuitenkin huolehdittava siitä, ettei Euroopan Neuvoston tehokkaaksi ja käyttökelpoiseksi osoittautunut ihmisoikeuksien seurantamekanismi heikkene.

Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö (ETYJ) edistää kokonaisvaltaista vakauttaja turvallisuutta maanosasamme. ETYJ:n tulee nykytilanteessa keskittyä ennen kaikkea konfliktien ennaltaehkäisyyn ja kriisien hallintaan edistämällä jäsenvaltioiden keskinäistä vuoropuhelua ja luottamusta. Tämän lisäksi sen tulee edistää yhteiskuntien jälleerakentamista konfliktien jälkeen. Hyvä työnjako ETYJ:n ja muiden järjestöjen kuten EU:n ja Euroopan Neuvoston kesken luo edellytyksiä demokratian vahvistumiselle ja laajentamiselle koko Euroopassa.

Maailman laajuisesti pyritään toimimaan aseidenriisunnan eteenpäin viemiseksi. Ydinaseriisunnassa saavutettiin 1990-luvun alkuvuosiin mennessä merkittäviä edistysaskeleita suurvaltojen välisissä START-neuvotteluissa. Kehitys on jatkunut pääosin myönteisenä. Erityisen tärkeää on, että kansainvälisen aseidenriisunnan kulmakivenä pidet-

tyä ydinsulkusopimusta päätettiin jatkaa määräämättömäksi ajaksi. Ydinkokeiden uudelleen aloittaminen on kuitenkin ollut nostamassa voimakasta vastalauseiden aaltoa, ja mm. YK:n yleiskokous on vaatinut kaikkien ydinkokeiden välitöntä lopettamista. Myös Euroopan Unionin jäsenmaiden enemmistö on ollut tällä kannalla.

Suomi on mm. YK:ssa sitoutunut käyttämään kehitysyhteistyöhön 0,7 prosenttia bruttokansantulosta. Tämä taso on saavutettu toistaiseksi ainoan kerran vuonna 1991. Edellisen hallituksen aikana aloitettu kehitysyhteistyömäärärahojen vähennys on johtanut siihen, että vuonna 1995 määrärahojen osuus BKT:stä oli 0,31 prosenttia. Kehitysyhteistyömäärärahojen supistuminen on osaltaan vaikuttanut niin, ettei Suomen 1990-luvun kehitysyhteistyöstrategian mukaisia painopisteiden muutoksia ole riittävästi toteutettu. Nykyinen hallitus on teettänyt selvityksen kehitysyhteistyön painopisteistä, eri apukanavien tulokellisuudesta ja tulevasta kehitysyhteistyöpolitiikasta. Se valmistui alkuvuodesta 1996.

Kansainvälinen ympäristöyhteistyö on myös turvallisuutta lisäävä elementti. Tässä työssä Suomella voi lähialuepolitiikassaan olla ratkaiseva rooli. Maailmanlaajuisesti on toimittava sen puolesta, että maapallon rajallisia resursseja hyödynnetään niin, ettei ympäristön kantokykyä ylitetä.

1. Kansainvälinen sosialidemokratia ja Suomen Sosialidemokraattinen Puolue sen osana on maailmanlaajuinen rauhan ja oikeudenmukaisuuden voima. Kansalaisten rauhantahto ja aktiivinen rauhantyö ovat turvallisuuspolitiikan perusta.
2. Sosialidemokraattisen puolueen periaatteina kansainvälisessä yhteistyössä on toimiminen yhteisvastuun ja ympäristön huomioon ottavan yhteiskuntarakenteen kehittämisen puolesta hyvinvoinnin tasaiseen jakautumiseen pyrkien. Kaikessa toiminnassa keskeisellä sijalla on toimiminen ihmisoikeuksien puolesta.
3. Lähialueyhteistyössä Suomen Sosialidemokraattiselta puolueelta tarvitaan entistä aktiivisempaa panosta. Yhteistyö Baltian ja erityisesti Viron sosialidemokraattien kanssa on jo useamman vuoden ollut vilkasta, mutta hakee yhä konkreettisempia muotoja. Yhteydet myös muiden lähialueiden poliittisiin liikkeisiin ja yhteiskunnallisiin vaikuttajiin tarvitsevat erityistä huomiota. Koko toiminnan perustana on vakauden ja yhteiskunnallisen kehityksen ennakoitavuuden luominen lähialueilla.
4. Maailmanlaajuisen vastuun kantamiseen suomalaiset osallistuvat omalta osaltaan mm. YK:n ja ETYJ:n valtuuttaman kriisienhal-

lintaan liittyvän yhteistyön kautta. Siihen Suomella on hyvät lähtökohdat niiden kokemusten valossa, joita on saatu aiemmas-  
ta rauhanturvatoiminnasta. Päätös osallistumisesta laajennettuun  
rauhanturvaamiseen sisältyviin erilaisiin operaatioihin säilyy  
tulevaisuudessakin suomalaisilla itsellään. Suomalaisen toimin-  
ta kriisienhallintaoperaatioissa ei myöskään missään tilanteessa  
tule sisältämään ns. rauhaan pakottamista, eli aktiivista hakeutu-  
mista sotilaallisen voiman käyttöön poliittisen ratkaisun aikaan-  
saamiseksi.

5. Suomen tulee aktiivisesti toimia koko YK:n järjestelmän kehittä-  
miseksi. Osa tätä työtä on maailmanjärjestön talouden kuntoon  
saattaminen. Rauhanturvatoiminnan kehittämisen ohella on pa-  
rannettava YK:n toimintaa sosiaalisen kehityksen, ympäristöyh-  
teistyön ja ihmisoikeuksien alalla. Toiminta ihmisoikeuksien  
puolesta on liitettävä osaksi kaikkea YK:n toimintaa.
6. Suomen tulee konkretisoida kehitysyhteistyöpolitiikkansa peri-  
aatteet (laajamittaisen köyhyyden vähentäminen, kehitysmaiden  
auttaminen ympäristöongelmien ratkaisemisessa ja yhteiskunnal-  
lisen tasa-arvon, kansanvallan ja ihmisoikeuksien edistäminen).  
Samalla tulee huolehtia siitä että apu suuntautuu kaikkein hei-  
koimmassa asemassa oleville ihmisille.
7. Suomen tulee mahdollisimman pian tehdä päätös aikataulusta  
kehitysyhteistyövarojen nostamiseksi takaisin 0,7 prosenttiin  
bruttokansantulosta. Samalla tulee huolehtia siitä, että kehitysyh-  
teistyöhankkeissa korostetaan kehitysvaikutusten pysyvyyttä,  
mikä merkitsee painopisteen siirtämistä materiaali-toimituksista  
koulutuksen ja osaamisen siirtämiseen.
8. Aseidenriisunnan tärkein lähitulevaisuuden tavoite on täydelli-  
sen ydinkoekiellon aikaansaaminen vuoden 1996 aikana. Tämän  
tavoitteen huomioon ottaen ensisijaista on saada kaikki valtiot  
pidättäytymään uusista kokeista neuvottelujen ollessa vielä  
käynnissä. Yli 150 valtion allekirjoittaman kemiallisten aseiden  
kieltosopimuksen ratifiointiin on samoin pyrittävä viipymättä.  
Suomalaisten näkökulmasta myös TAE-sopimuksen mukainen  
tavanomaisten aseiden sijoittamista ja lukumäärää koskevan pro-  
sessin toteutuminen alkuperäisen suunnitelman mukaan on tur-  
vallisuuspoliittisen tilanteen pitkän aikavälin tavoitteiden kan-  
nalta olennaista.

*Suomen puolustuspoliittinen toimintaympäristö*

Sosialidemokraattisen liikkeen yhteiskunnallinen tehtävä on toimiminen kaikissa yhteyksissä rauhan ja yhteistyön puolesta. Suomalainen yhteiskunta on vakaa ja turvallinen. Näköpiirissä ei ole syitä, jotka antaisivat aiheita puolustuspoliittisten kysymysten ylikorostumiseen, josta on viime aikoina yhteiskunnallisessa ilmapiirissä ollut selviä merkkejä.

Suomen turvallisuuspoliittinen ympäristö on viime vuosina muuttunut. Suurvaltain ja sotilasliittojen välinen kylmä sota ja suursodan uhka ovat väistyneet. Kansainvälisen politiikan ennustettavuus on kuitenkin samalla vähentynyt. Euroopan itsenäisten valtioiden määrä on kasvanut, ja monet maanosan valtiot etsivät uusia turvallisuusratkaisuja.

Suomen osallistuminen YK:n rauhanturvatyöhön on edelleen tärkeää. Rauhanturvatyön kohteet ja muodot ovat muuttuneet. Suomi edistää omalta osaltaan alueellisia rauhanratkaisuja antamalla joukkoja rauhanturvatoimiin. Tämä edellyttää, että joukoilla on olosuhteiden vaatima riittävä koulutus ja tehtävänmukainen kalusto.

Puolustuspolitiikassa jouduttaneen lähivuosina tekemään ratkaisuja, joilla on yhteys ulkopoliitiikkaan ja talouspolitiikkaan sekä vaikutus maanpuolustuksen pitkänajan linjaukseen. Puolustuspoliittisten kysymysten valmistelemiseksi on tutkittava pysyvän parlamentaarisen puolustuspoliittisen neuvottelukunnan tarve.

Työllisyysyysistä sekä puolustusvalmiuden turvaamiseksi on tarpeen suunnata hankintoja kotimaiselle teollisuudelle. Suomalaisen puolustusmaterialin vientipäätöksissä on otettava edelleen huomioon kohdemaan poliittis-yhteiskunnallinen tilanne.

Vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus on pidettävä aina valtiovallan valvonnassa. Sen päämäärien ja tulosten tulee olla yhdenmukaisia maanpuolustuksen kokonaisuuden kanssa. Mikäli toimintaan kuuluu koulutusta sotilasaseilla on sen tapahduttava aina puolustusvoimien henkilöstön johdolla, yleisesti hyväksytyjen periaatteiden pohjalta. Vapaaehtoisen maanpuolustustyön tulee toimia vain niissä muodoissa, jotka saavuttavat kaikkien kansalaispiirin yhteiskunnallisen hyväksynnän.

Naisten vapaaehtoisten varusmiespalveluksen seurannan yhteydessä on huolehdittava kaikkien puolustushallinnossa niin siviili- kuin sotilaslaisviroissakin työskentelevien naisten taloudellisesta ja sosiaalisesta asemasta sekä urakehityksestä.

Puolustusmäärärahoja on käsiteltävä samalla tavoin kuin valtionhallinnon muitakin harkinnanvaraisia menoja. Puolustusvoimien kehittämis- ja ylläpitämistarpeet on hoidettava sellaisin ratkaisuin, jotka vastaavat valtiontalouden tilan antamia mahdollisuuksia. Puolustusmenojen suuntauksessa on otettava huomioon kotimaiset työllisyysvaikutukset ja kotimainen puolustusmateriaaliteollisuus.

**Puheenjohtaja:** Aloite 6. *Rauhan- ja kasvatustalouden järjestöihin lisävirkoja.* Irma Peiponen, ole hyvä!

**Peiponen, Irma** (kansainvälisten asiain valiokunta): Toveri puheenjohtaja! Valiokunta ehdottaa, että sivulla 16 viimeinen kappale muutetaan kuulumaan seuraavasti:

"Valtion nykyisen kaltaisessa taloudellisessa tilanteessa sekä säästö päätösten kohdennuttua kaikille yhteiskunnan sektorille ei voi kuitenkaan pitää perusteltuna uusien virkojen perustamista nimenomaan rauhankasvatukseen piiriin, mutta SDP:n tulee antaa rauhankasvatukselle varaukseton tukensa."

**Puheenjohtaja:** Keskustelu asiasta alkaa. Keskustelu päättyy. Puoluehallituksen esitys puoluekokouksen päätökseksi hyväksyttäneen edellä mainituin muutoksin. Hyväksytään.

Puoluekokous totesi, että SDP:n toimintaa ohjaavan periaatteen, sosiaalisesti turvallisen yhteiskunnan kehittämistä jatketaan.

Valtion nykyisen kaltaisessa taloudellisessa tilanteessa sekä säästö päätösten kohdennuttua kaikille yhteiskunnan sektoreille ei voi kuitenkaan pitää perusteltuna uusien virkojen perustamista nimenomaan rauhankasvatukseen piiriin, mutta SDP:n tulee antaa rauhankasvatukselle varaukseton tukensa.

**Puheenjohtaja:** Aloitteet 7. *Suomen ei tule liittyä Natoon* ja 8. *Suomen ulkopoliitiikka jä Nato.* Irma Peiponen, ole hyvä!

**Peiponen, Irma** (kansainvälisten asiain valiokunta): Toveri puheenjohtaja! Valiokunta ehdottaa, että sivulla 19 oleva ehdotus puoluekokouksen päätökseksi muutetaan napakampaan muotoon. Sitä on aikaisemmin puoluehallituksen tekstissä paljon selitetty. Sanoisimme yksinkertaisesti: "Puoluekokous toteaa, että Suomella ei ole syytä liittyä Naton jäseneksi."

**Puheenjohtaja:** Keskustelu asiasta alkaa. Keskustelu päättyy. Valiokunnan esitys puoluekokouksen päätökseksi hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Puoluekokous totesi, että Suomella ei ole syytä liittyä Naton jäseneksi.

**Puheenjohtaja:** Aloite 11. *Asevelvollisuusaika kaikille yhdenvertaiseksi.* Inna Peiponen, ole hyvä!

**Peiponen, Irma** (kansainvälisten asiain valiokunta): Toveri puheenjohtaja! Valiokunta ehdottaa, että puoluehallituksen esityksen toisen kappaleen toiselta riviltä poistetaan sana "riittävästi".

Lisäksi poistetaan toisen kappaleen loppu, joka alkaa "Koska palvelusajan pituus..." Nämä on selvitetty tekstissä aikaisemmin, joten niitä ei vastauksessa tarvitse enää toistaa.

Saman sivun kolmannelta kappaleelta poistetaan sana "kuitenkin".

Teille jaetussa kappaleessa ei ole esitetty poistettavaksi toisen kappaleen loppua, joka alkaa "Koska palvelusajan pituus vaihtelee..."

**Puheenjohtaja:** Keskustelu asiasta alkaa. Keskustelu päättyy. Valiokunnan esitys puoluekokouksen päätökseksi hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Siviilipalveluksen järjestelyistä, muodoista ja pituudesta on yhteiskunnassa keskusteltu pitkään. Siviilipalveluslain uudistamisen yhteydessä vuonna 1991 määriteltiin nykyinen käytäntö, jossa mm. luovuttiin kiistan alaisen yksilön vakaumusta mittaavan lautakunnan käytöstä.

Puoluekokous totesi että, nykyinen lainsäädäntö antaa yksilölle mahdollisuuksia toimia vakaumuksensa ja oman elämäntilanteensa mukaisesti.

Puoluekokous piti erittäin perusteltuna, että palvelusmuotojen yhdenmukaisuuteen liittyvien seikkojen selvitystyötä valtionhallinnossa jatketaan.

**Puheenjohtaja:** Aloite 12. *Jalkaväkimiinojen valmistus ja käyttö kiellettävä.* Irma Peiponen, ole hyvä!

**Peiponen, Irma** (kansainvälisten asiain valiokunta): Toveri puheenjohtaja! Valiokunta ehdottaa, että sivulta 25 alkava ehdotus puoluekokouksen päätökseksi muutetaan kuuluvaksi seuraavasti:

"Puoluekokous katsoo, että jalkaväkimiinojen täydellinen poistaminen on Suomen pitkän aikavälin tavoite. Lähtökohtana on, että maamiinojen valmistus, maahan tuonti, maasta vienti ja käyttäminen tulee kieltää.

Puoluekokous toteaa, että Suomen on toimittava jalkaväkimiinojen täyskiellon toteuttamiseksi ja tarjottava kansainvälisessä yhteistyössä apua ja tieto-taito-

aan jalkaväkimiinojen raivaamiseksi entisiltä taistelualueilta, joissa ne ovat vaarana erityisesti siviiliväestön turvallisuudelle."

**Puheenjohtaja:** Keskustelu asiasta alkaa. Keskustelu päättyy. Puoluehallituksen esitys puoluekokouksen päätökseksi hyväksyttäneen valiokunnan esittämien muutoksin. Hyväksytään.

Puoluekokous katsoi, että jalkaväkimiinojen täydellinen poistaminen on Suomen pitkän aikavälin tavoite. Lähtökohtana on, että maamiinojen valmistus, maahan tuonti, maasta vienti ja käyttäminen tulee kieltää.

Puoluekokous totesi, että Suomen on toimittava jalkaväkimiinojen täyskiellon toteuttamiseksi ja tarjottava kansainvälisessä yhteistyössä apuaan ja tieto-taitoaan jalkaväkimiinojen raivaamiseksi entisiltä taistelualueilta, joissa ne ovat vaarana erityisesti siviiliväestön turvallisuudelle.

**Puheenjohtaja:** Esitys 13. *Näkökohtia Euroopan unionin jäsenyydestä ja unionin kehittämisestä.* Irma Peiponen, ole hyvä!

**Peiponen, Irma** (kansainvälisten asiain valiokunta): Toveri puheenjohtaja! Valiokunta ehdottaa sivulle 30 kohdan 8. ensimmäisen ja toisen kappaleen väliin uutta kappaletta:

"Euroopan unionin sosiaalista ulottuvuutta on vahvistettava ja kaikkia jäsenmaita koskevalla minimisäännöstellä on estettävä sosiaalinen polkumyynti. Uusia jäsen ehdokkaita on tuettava niiden sosiaaliturvan lähentämiseksi kohti EU-maiden tasoa."

**Puheenjohtaja:** Keskustelu asiasta alkaa. Keskustelu päättyy. Puoluehallituksen esitys puoluekokouksen päätökseksi hyväksyttäneen edellä mainituin muutoksin. Hyväksytään.

Pyydän aloite- ja julkilausumavaliokunnan puheenjohtajaa paikalle, koska täällä on esitys sivulle 29 kohtien 5 ja 6 väliin. Se on jäänyt käsittelemättä. Pyydän anteeksi. Kiinnilyöminen on peruutettu.

**Peiponen, Irma** (kansainvälisten asiain valiokunta): Toveri puheenjohtaja! Pyydän anteeksi, se oli minun virheeni. Muutosesitys tulee sivulle 29. Kohtien 5 ja 6 väliin lisätään uusi kappale:

"Suomen jäsenyys Euroopan unionissa antaa uusia mahdollisuuksia Suomen ja Venäjän yhteistyölle. EU-jäsenyyttä on käytettävä myös Suomen ja Venäjän kaupallisten suhteiden kehittämiseksi. Suomen on kylmän sodan päätyttyä toi-

mittava Venäjän ja muun Euroopan lähentämiseksi ja yhdentämiseksi markkinataloutta ja demokratiaa vahvistavalta pohjalta."

**Puheenjohtaja:** Kiitos kokousedustajalle aktiivisesta tarkkaavaisuudesta kokouksessa. Avaan keskustelun asiasta. Keskustelu päättyy. Tämän jälkeen kaikki valiokuntaan lähetetyt asiat ovat tulleet käsitellyiksi. Puoluehallituksen esitys puoluekokouksen päätökseksi hyväksyttäneen edellä mainituin muutoksin. Hyväksytään.

Euroopan unionin kehittämisen seuraavat tärkeät kysymykset tulevat ratkaistaviksi maaliskuussa 1996 alkaneessa hallitusten välisessä konferenssissa. Konferenssin koollekutsumisesta on sovittu Maastrichtin sopimuksessa. Konferenssissa voidaan kuitenkin käsitellä mitä tahansa unionin perussopimusten tarkistamista tai täydentämistä koskevia kysymyksiä. Tärkeimmät esille tulevat asiat koskevat unionin toimintakyvyn parantamiseksi ja avoimuuden lisäämiseksi tarvittavia muutoksia unionin päätöksentekojärjestelmään sekä unionin yhteisen uiko- ja turvallisuuspolitiikan kehittämistä. Konferenssin on myös määrä käsitellä muutoksia, jotka ovat tarpeellisia unionin laajentamisen mahdollistamiseksi.

SDP antaa tukensa pyrkimyksille vahvistaa unionin toimintakykyä jäsenmaille yhteisten ongelmien ratkaisemisessa. Erityisesti on vahvistettava eurooppalaista yhteistyötä työllisyyden parantamiseksi ja unionin lähentämiseksi kansalaisiin. Huolellisesti valmisteltu unionin laajentuminen uusilla jäsenmailla vahvistaa turvallisuutta ja vakautta Euroopassa.

1. Suomen kokemukset Euroopan unionin jäsenyydestä ovat vastanneet odotuksia, joiden perusteella SDP otti myönteisen kannan Suomen EU-jäsenyyteen. Suomen asema eurooppalaisessa yhteistyössä on vahvistunut ja unionin jäsenyys on avannut Suomelle uusia mahdollisuuksia vaikuttaa myös oman turvallisuutemme kannalta tärkeisiin päätöksiin. Euroopan unionin jäsenyys on avannut talouden suljettuja ja suojattuja aloja ja elintarvikehintojen lasku on ylittänyt odotukset. Maatalouden tuen vähentyminen ja hintojen alentuminen ovat tuoneet kuluttajille ja veronmaksajille hyvinvointihyötyä.
2. Euroopan unioni tähtää edelleen talous- ja rahaliiton toteuttamiseen Maastrichtin sopimuksen mukaisessa aikataulussa vuoteen 1999 mennessä.

Samalla, kun talous- ja rahaliitto kokonaisuudessaan voi unionin tasolla myötävaikuttaa kustannusten alentamiseen, talouden vakauteen ja kasvun voimistumiseen, se saattaa tuoda uusia ongel-

mia työllisyyden ylläpitämiselle, tasapainoiselle aluekehitykselle ja suhdannevaihtelujen tasaamiselle. Näin voi käydä erityisesti niissä jäsenvaltioissa, joiden kansantaloudet ovat tuotanto- tai ulkomaankaupan rakenteidensa vuoksi erityisen alttiita suhdannevaihteluille tai ulkoisille häiriöille.

SDP:n mielestä talous- ja rahaliitto on toteutettava niin, että se parantaa unionin jäsenvaltioiden edellytyksiä työllisyyden kohentamiseen ja vakaan talouskehityksen ylläpitämiseen. Suomen on oltava aktiivinen rahaliiton edellytysten vahvistamiseksi. SDP tukee Suomen pyrkimystä täyttää talous- ja rahaliiton viimeisen vaiheen lähestymiskriteerit niin, että Suomi eduskunnan päätöksellä voi halutessaan liittyä EMU:n kolmanteen vaiheeseen ensimmäisten maiden joukossa.

3. Euroopan unionin jäsenvaltioiden vuoden 1996 hallitusten välisessä konferenssissa on parannettava unionin päätöksentekojärjestelmän avoimuutta ja läpinäkyvyyttä. Unionin lainsäädäntötyön on oltava julkista. Unionin toimintakykyä on parannettava yksinkertaistamalla päätöksentekomenettelyjä ja siirtymällä laajemmin enemmistöpäätöksentekoon.
4. Suomen on tuettava Euroopan unionissa pyrkimyksiä laajentaa enemmistöpäätöksentekoa ympäristönsuojeluun liittyvissä kysymyksissä. Unionin on lunastettava kansalaisten odotukset tehokkaasta yhteistyöstä eurooppalaisten ympäristöongelmien ratkaisemiseksi.
5. Suomi on liittynyt Euroopan unionin jäseneksi sotilaallisesti liittoutumattomana maana, jolla on oma itsenäinen puolustus. SDP katsoo, että Suomi voi tältä pohjalta tukea Euroopan unionin toimintakyvyn parantamista yhteisen uiko- ja turvallisuuspolitiikan toteuttamiseksi, jotta unioni kykenisi vastaamaan sille asetettuihin haasteisiin sekä paremmin tukemaan myös YK:n, ETYJ:n ja muiden yhteistyöfoorumien toimintaa turvallisuuden ja oikeudenmukaisen sosiaalisen ja taloudellisen kehityksen hyväksi. Unionin yhteisen uiko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteena tulee olla yleiseurooppalaisen vakauden lisääminen ja uusien jakolinjojen syntymisen estäminen. Euroatlanttista yhteistyötä ei tule heikentää.

Suomen jäsenyys Euroopan unionissa antaa uusia mahdollisuuksia Suomen ja Venäjän yhteistyölle. EU-jäsenyyttä on käytettävä myös Suomen ja Venäjän kaupallisten suhteiden kehittämiseksi. Suomen on kylmän sodan päätyttyä toimittava Venäjän ja muun

Euroopan lähentämiseksi ja yhdentämiseksi markkinataloutta ja demokratiaa vahvistavalta pohjalta.

Euroopan unionin maailmanpoliittinen rooli ja sen edustamat arvot edellyttävät vastuullista toimintaa köyhyyden vastaisessa ja ihmisoikeuksien toteuttamiseksi tehtävässä työssä. Euroopan unionin on toimittava kehitysmaasuhteissaan tasavertaisen kumppanuuden periaatteita noudattaen niin, että kehitysmaiden sosiaalisen ja taloudellisen kehityksen tiellä olevia esteitä voidaan purkaa ja kehitysmaiden sopusointuista integroimista maailmantalouteen edistää. Euroopan unionin on saatettava kauppa- ja maatalouspolitiikkansa sopusointuun kehitysyhteistyölle asetettujen tavoitteiden kanssa.

Huolellisesti valmisteltuja toteutettu Euroopan unionin laajentuminen uusilla jäsenmailla, mukaan lukien Malta, Kypros ja Itä- ja Keski-Euroopan valtiot on tärkeätä Euroopan vakauden ja turvallisuuden kannalta sekä Eurooppaa halkovan elintasokuilun umpeen kuromiseksi. Suomen on tuettava sellaista unionin kehittämistä, erityisesti päätöksentekojärjestelmän sekä maatalous- ja aluepoliittisen tuen uudistamista, joka mahdollistaa unionin onnistuneen laajentumisen. Suomen kannalta on tärkeää, että Baltian mailla on mahdollisuus päästä mukaan laajentumisneuvotteluihin ensimmäisten hakijavaltioiden joukossa.

Euroopan unionin maatalouspolitiikan uudistaminen on välttämätön tehtävä, joka on toteutettava laajentumisesta riippumatta. Suomen on toimittava sellaisten uudistusten puolesta, joilla parannetaan maatalouden edellytyksiä kilpailukykyiseen ja ympäristöystävällisempään tuotantoon samalla, kun maataloustuen määrää johdonmukaisesti vähennetään.

Euroopan unioni voi onnistua tavoitteissaan rauhan ja hyvinvoinnin edistäjänä vain, jos kansalaiset tuntevat luottamusta unionin kykyyn ratkaista tärkeimmistä yhteiskunnallisista ongelmista ennen muuta koko maanosaa koetteleva korkea työttömyys. Työntekijöiden oikeuksien toteutumista on parannettava kaikkialla Euroopassa niiden kolmikantaisten periaatteiden mukaisesti, joista on säädetty kansainvälisen työjärjestö ILO:n perussopimuksessa ja Euroopan Neuvoston sosiaalisten oikeuksien peruskirjassa.

Euroopan unionin sosiaalista ulottuvuutta on vahvistettava ja kaikkia jäsenmaita koskevalla minimisäännöstöllä on estettävä sosiaalinen polkumyynti. Uusia jäsenehdokkaita on tuettava niiden sosiaaliturvan lähentämiseksi kohti EU-maiden tasoa.

Kärjistyneet sosiaaliset ongelmat ja kasvavat elintasoerot ovat vaikeuttaneet työtä tasa-arvoisuuden lisäämiseksi ja syrjinnän vastustamiseksi. Suomen on oltava aloitteellinen sen puolesta, että työttömyyden alentaminen otetaan unionin lähivuosien keskeiseksi tavoitteeksi. Unionin on toimittava päättäväisesti syrjintää vastaan ja otettava suvaitsevaisuuden lisääminen yhdeksi toimintaansa ohjaavaksi päämääräksi.

9. SDP osallistuu aloitteellisesti keskusteluun Euroopan unionin edelleen kehittämisestä. Tavoitteena on saada unioni vastaamaan paremmin kansalaisten tarpeisiin ja unionille asetettuihin haasteisiin niin perinteisissä yhteisöasioissa kuin myös uiko- ja turvallisuuspolitiikassa. SDP tukee kansalaisten osallistumista unionin kehittämisestä käytävään keskusteluun tuottamalla monipuolista tietoa keskustelun pohjaksi, järjestämällä koulutustointa ja tarjoamalla kansalaisille kanavan vaikuttaa.
10. Suomessa järjestetään lokakuussa 1996 ensimmäiset Euroopan parlamentin edustajien vaalit. SDP pitää tärkeänä, että vaalikampanjan aikana voidaan käydään perusteellista kansalaiskeskustelua EU-politiikan tavoitteista, ja että äänestysvilkkkaus vaaleissa nousee korkeaksi. SDP tavoittelee vaaleissa parlamenttiedustuksensa vahvistamista.

**Puheenjohtaja:** Tämän jälkeen kohta 21.1 on loppuun käsitelty.

" Pyydän ohjelma- ja julkilausumavaliokunnan puheenjohtajaa paikalle.

## 21.2.

### **Ohjelma-aloitteet** (esitykset 18.-26.)

**Puheenjohtaja:** Käsittelemme valiokuntaan lähetetyt ohjelma-aloitteet. Ensin aloitteet 19. *Yhteiskunnallisen aloitteen palauttaminen sosialidemokratialle hyvinvointiyhteiskunnan turvaamiseksi*, 20. *SDP:n hyvinvointipolitiikan uudistaminen*, 21. *SDP hyvinvointiyhteiskunnan menestystekijöiden vahvistajaksi* ja 22. *Kansalaisyhteiskuntaan* Valiokunnan puheenjohtaja Hannu Penttilä esittelee asiat.

**Penttilä, Hannu** (aloite- ja julkilausumavaliokunta): Ensinnäkin aloite- ja julkilausumavaliokunnan puolesta yleisesti on todettava se, että viimeinen kokous tällä erää päättyi juuri. Olemme tämän kokouksen kuluessa, osittain sen vapaa-ajalla, kuten viime yönä, käsitelleet valiokuntaan lähetettyjä asioita. Ne kattavat pääosan kirjasta. Tämän takia ja osittain sen takia, että eräät salin lähetykset olivat laajoja ja monipolvisia, toivon, että annatte ymmärtämystä valiokunnan käsitteilylle ja erityisesti sille ongelmalle, etten käy lävitse kaikkia muutosesitysten

tekijöitä ja muutosesityksiä yksityiskohtaisesti, ellei sitä ehdottomasti vaadita. Käsittelen kokonaisuudelta valiokunnan vastauksen kysymyksiin.

Tämä menettely on ehkä käytettävissä olevan ajan kannalta myös ainoa mahdollinen. Olen varma, ja valiokunnan jäseniltä voitte varmistaa, että itse kunkin esityksen käsittely valiokunnassa oli syvällistä ja aika laajaa vaihdellen tilanteesta. Siinä mielessä valiokunnan käsittely toivottavasti tyydyttää mahdollisimman monta.

Asiaan, eli ohjelma-aloitteissa aloitteisiin 19.-22. esitimme vähäistä muutosta, joka tulisi toiseksi virkkeeksi. Se korostaa tällä hetkellä kansalliseen keskusteluun hallituksen kautta tulevaa tulevaisuusselontekoa ja sen eduskuntakäsittelyä sekä siihen kytkettävää kansalaiskeskustelua.

Tässä yhteydessä emme halunneet tehdä muutoksia siltä osin, että puoluehallitus ja eduskunta laatisivat hyvin laajan hyvinvointiyhteiskuntaa koskevan ohjelman, joka meitä velvoittaisi. Katsoimme, että nämä asiat kuuluvat puoluekokoukselle. Kun päätämme asioista, sitä kauttahan se hyvinvointiyhteiskunnan ohjelma syntyy.

Siinä mielessä esitimme vain lisäyksesitystä: "Yhteistyössä eduskuntaryhmän kanssa on käytettävä hyväksi myös ne mahdollisuudet, joita hallituksen valmisteilla oleva tulevaisuusselonteko ja sen eduskuntakäsittely tarjoavat hyvinvoinnista ja työyhteiskunnan näköaloista tarvittavalle kansalaiskeskustelulle."

**Puheenjohtaja:** Kiitos esittelystä. Keskustelu asiasta alkaa. Keskustelussa voidaan tehdä muutosesityksiä tai kannattaa valiokunnan esitystä. Ensimmäisen puheenvuoron käyttää Ensio Vatanen, Pohjois-Karjala, ja valmistautuvat Hannu Loijas, Pohjois-Karjala ja Erkki Tuomioja, Helsinki. Muutokset kirjallisina!

**Vatanen, Ensio** (Pohjois-Karjalan piiri): Kiitos esittelystä, joka hieman selvensi valiokunnan esitystä. Kun luin sitä, en ymmärtänyt siitä patkääkään. Huomaan, että valiokunnalla on ollut käytössään ainakin 10 asiantuntijaa, jotka ovat keskenään kiistelleet ja päätyneet lopputulokseen, joka ei sano yhtään mitään.

**Puheenjohtaja:** Hyvät kokousedustajat! Hyväksytyn työjärjestyksen mukaisesti voidaan käsitellä muutosesityksiä valiokunnalle.

**Vatanen, Ensio:** Olin tulossa juuri siihen! Esitän muutosesitystä tähän kohtaan: "Puoluekokous velvoittaa puoluehallituksen yhdessä eduskuntaryhmän kanssa laatimaan hyvinvointipoliittisen asiakirjan ohjeeksi toteuttavalle politiikalle."

**Puheenjohtaja:** Seuraavana Hannu Loijas, Pohjois-Karjala, ja valmistautuu Erkki Tuomioja, Helsinki.

**Loijas, Hannu** (Pohjois-Karjalan piiri): Hyvä puheenjohtaja, arvoisat toverit! Kannatan Ensio Vatasen tekemää esitystä.

**Puheenjohtaja:** Seuraavana Erkki Tuomioja, Helsinki, valmistautuu Arno Stam, Helsinki.

**Tuomioja, Erkki** (Helsingin piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Minäkään en voi välttyä siltä, että valiokunnankin vastaus aloitteeseen jatkaajossakin määrin sitä 'hyvää päivää kirvesvartta' -linjaa, jota puoluehallituksenkin toteamus on tältä kohdin. En halua tästä mitään turhaa ristiriitaa, mutta painotan sitä, että puoluekokous velvoittaa hyvinvointiyhteiskunnan tarkastelun käynnistämistä ja tehostamista sosialidemokraattiselta pohjalta.

On aivan oikein, että tulevaisuusvaliokunnan työn pohjalta käydään kansalaiskeskustelua, mutta se ei ole meidän omaa valmisteluamme. Sen vuoksi ehdotan täydennyksenä - en vastaehdotuksena - siihen, mitä valiokunta esittää seuraavaa lausetta:

"Puoluekokous toteaa, että hyvinvointiyhteiskunnan turvaaminen edellyttää myös sosialidemokraattiselta pohjalta tapahtuvan arviointi- ja valmistelutyön tehostamista yhdessä eduskuntaryhmän kanssa alkavalla puoluekokouskaudella."

**Puheenjohtaja:** Seuraavana Arno Stam, Helsinki.

**Stam, Arno** (Helsingin piiri): Kannatan Erkki Tuomiojan täydennysesitystä.

**Puheenjohtaja:** Keskustelu on päättynyt. Keskustelun päättymisen jälkeen Ensio Vatanen ilmoitti vetävänsä oman esityksensä pois ja yhtyvän Tuomiojan esitykseen. Merkitään pöytäkirjaan.

Joudumme kirjoittamaan Tuomiojan esityksen, kun emme saa käsialasta selvää! Erkki Tuomioja esitti Arno Stamin kannattamana valiokunnan esitykseen lisäystä, joka kuuluu seuraavasti:

"Puoluekokous toteaa, että hyvinvointiyhteiskunnan turvaaminen edellyttää myös sosialidemokraattiselta pohjalta tapahtuvan arviointi- ja valmistelutyön tehostamista yhdessä eduskuntaryhmän kanssa alkavalla puoluekokouskaudella."

Selonteko hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Esitän, että valiokunnan esitys lisättynä Tuomiojan esittämällä ja Stamin kannattamalla esityksellä hyväksyttäisiin yksimielisesti puoluekokouksen päätökseksi. Hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Puoluekokous edellytti, että puoluehallitus ottaa aloitteissa esitettyjä näkökohtia huomioon organisoidessaan periaateohjelman uudistustyötä ja muuta ohjelmatyötä sekä työryhmien toimintaa. Yhteistyössä eduskuntaryhmän kanssa on käytettävä hyväksi myös ne mahdollisuudet, joita hallituksen valmisteilla oleva tulevaisuusselonteko ja sen eduskuntakäsittely tarjoavat hyvinvoinnista ja työyhteiskunnan näköaloista tarvittavalle kansalaiskeskustelulle.

Puoluekokous totesi, että hyvinvointiyhteiskunnan turvaaminen edellyttää myös sosialidemokraattiselta pohjalta tapahtuvan arviointi- ja valmistelutyön tehostamista yhdessä eduskuntaryhmän kanssa alkavalla puoluekokouskaudella. Muilta osin puoluekokous viittasi edellä olevaan päätökseen periaateohjelman uudistamisesta sekä sosiaali- ja terveyspoliittiseen kannanottoon.

**Puheenjohtaja:** Aloitteet 23. *Tillsättande av hälsovärdspolitisk arbetsgrupp - Terveyspoliittisen työryhmän asettaminen*, 24. *Kirkkopoliittisia kysymyksiä koskeva SDP:n puolueohjelma*, 25. *SDP:ile asianmukainen kulttuuripoliittinen ohjelma* ja 26. *SDP:n tasa-arvo-ohjelma uusittava*. Hannu Penttilä, ole hyvä!

**Penttilä, Hannu** (aloite- ja julkilausumavaliokunta): Toveri puheenjohtaja! Tässä tulee esille hyvin usein keskusteluissamme esiintyvä kysymys, eli mitä erillisohjelmia tai työryhmiä puoluekokous haluaa korostaa. Muutamissa aloitteissa oli todettu erityisesti kulttuuriin, kirkollisiin asioihin ja terveyspolitiikkaan liittyviä kysymyksiä, ja valiokunta keskusteli varsin laajasti tästä asiasta toisaalta säilyttäen sosialidemokraattisen kokonaisvaltaisen lähestymisen ja toisaalta ajankohtaisten asioiden -joita myös aloitteiksi oli tehty - arvon.

Sen vuoksi esitämme, että ensimmäinen virke muutetaan lähinnä lopun osalta kuulumaan siten, että otetaan aloitteissa esiin tuodut näkemykset huomioon: "Päätätessään puoluekokouskaudella valmisteltavista erillisohjelmista ja kannanotoista sekä valmistelutyötä varten tarvittavista työryhmistä tulee puoluehallituksen ottaa huomioon puoluekokoukselle tehdyt ohjelmatyötä koskevat aloitteet mm. kulttuurin, kirkollisten asioiden sekä terveyspolitiikan osalta."

Sen lisäksi valiokunnassa keskusteltiin - ja puoluejohto toi esiin vakaan näkemyksensä siltä osin - että terveyspolitiikkaa taatusti käsitellään eri tyyppisissä työryhmissä tulevalla puoluekokouskaudella, mainitaan se päätöksessä tai ei.

**Puheenjohtaja:** Kiitos esittelystä. Pyydän tässä välissä Pekka Morria tähän suuntaan. Keskustelu asiasta alkaa. Keskustelu päättyy. Puoluehallituksen esitys puoluekokouksen päätökseksi hyväksyttäneen valiokunnan esittämässä muodossa. Hyväksytään.

Partistyrelsen skall beakta motionerna gällande bl.a. kultur, kyrkliga ärenden och hälsopolitik i programarbetet da den beslutar om vilka

specialprogram och ställningstaganden som krävs under kongressperioden och vilka arbetsgrupper som behövs för beredningsarbetet.

I fråga om jämlikhetsmotionen hänvisade partikongressen också tili de stadgeändringar den beslutat om.

Påttääessään puoluekokouskaudella valmisteltavista erillisohjelmista ja kannanotoista sekä valmistelutyötä varten tarvittavista työryhmistä tulee puoluehallituksen ottaa huomioon puoluekokoukselle tehdyt ohjelmatyötä koskevat aloitteet mm. kulttuurin, kirkollisten asioiden sekä terveystalitiikan osalta.

Tasa-arvo-aloitteen osalta puoluekokous viittasi myös päättämänsä sääntömuutoksiin.

Tämän jälkeen totean, että kaikki valiokunnassa olleet asiat asiakohdan 21.2. osalta ovat tulleet hyväksytyksi. Todetaan. Asian käsittely on päättynyt.

**Puheenjohtaja:** Todetaan, että kohdan 21.3. Valtiosääntö- ja lakialoitteet tulivat kaikki jo aikaisemmin käsiteltyksi.

Puheenjohtajaksi siirtyi Pekka Morri.

#### 21.4.

**Talous-, työllisyys- ja veroaloitteet** (esitykset 39.-52.)

**Puheenjohtaja:** Jatkamme asiakohdan 21.4. Talous-, työllisyys- ja veroaloitteet käsittelyä. Valiokunnan mietinnön esittelee valiokunnan puheenjohtaja Hannu Penttilä, ole hyvä!

**Penttilä, Hannu** (aloite- ja julkilausumavaliokunta): Esitykseen 39. *Kannanotto talous- ja työllisyyspolitiikasta* tehtiin lukuisia muutosesityksiä, jotka lähetettiin valiokuntaan. Sen lisäksi valiokunnassa pyrittiin käsittelemään tähän asiaan muissa kohdin tehtyjä muutosesityksiä. Esimerkiksi poliittisessa keskustelussa tuli näkemyksiä tähän asiaan sisäpoliittiseen asiakirjaan tehdyissä esityksissä ja eräiltä muilta osin.

Samoin pyrimme muodostamaan kokonaisuuden niin, että tämä kannanotto yhdessä työelämän kannanottojen ja huomenna käsiteltävän sisäpoliittisen asiakirjan kanssa ovat saman linjan mukaisia, eikä sisäisiä ristiriitoja olisi.

Tämän johdosta ja tällä valmistelulla teimme muutosesityksiä puoluehallituksen esitykseen siten, että sivulle 97 lisätään 3. kappaleen loppuun uusi lause, joka pohjautuu edustaja Tapio Luttisen varsin laajaan ja perusteelliseen esitykseen. Siitä otettaisiin ydin mukaan, eli "Aktiivisia työllistämistoimia on lisätty huomattavasti."

Seuraavaksi sivulla 97 korjataan 4. kappaleessa oleva ilmeinen asiavirhe, johon edustaja Huuska omassa hyvin laajassa ja perusteellisessa esityksessään kiinnitti huomiota. Ensimmäinen lause muutetaan kuulumaan seuraavasti:

"Valtion taloutta tasapainotetaan vuosina 1996-1999 yli 20 miljardiin markkaan nousevilla menojen supistuksilla."

Tässä lauseessa ei ole mitään kannanottoa sisällä, vaan se korjattiin vastaamaan tehtyjä päätöksiä.

Kolmanneksi puoluehallituksen esitykseen sivulle 98 3. kappaleen toiseen lauseeseen esitetään lisäys, joka pohjautuu edustaja Ilkka Alavan laajaan ja monipuoliseen lisäysehdotukseen, josta osa koskee työelämän muutoksia ja osa tätä, eli painotetaan lisäyksenä reaalikorkokysymystä siten, että lause kuuluisi:

"Se edellyttää reaalikoron alenemisen edellytysten ja kilpailukyvyn turvaamisen lisäksi talouden ja työmarkkinoiden rakenteiden jatkuvaa uudistamista ja monipuolistamista."

Tämän jälkeen puoluehallituksen esitykseen sivulle 98 4. kappaleen 6. lauseeseen tulisi lisäys, joka siirtää verotuksen painopistettä pois työtulojen verotuksesta siten, että lause kuuluisi

"Veropolitiikassa tämä tarkoittaa mm. työnteon verotuksen asteittaista alentamista esimerkiksi siirtämällä verotuksen painopistettä pois työtuloista sekä arvonlisäverotuksen uudistamista EU:ssa työvaltaista yritystoimintaa edistäväksi."

Nämä neljä esitystä olivat Alavan muutosesityksiä. Ne sisällytettiin valiokunnan tältä osin yksimieliseen esitykseen. Kuten sanottu, osa tästä kokonaisuudesta, jota eräät esittäjät tässäkin kohtaa tekivät, tulee kohdassa "Työelämä" ja osa sisäpoliittisessa asiakirjassa.

**Puheenjohtaja:** Keskustelu esityksestä 39 alkaa. Ensimmäisen puheenvuoron on pyytänyt Johannes Koskinen, Etelä- Häme, ja valmistautuu Irma Laurila, Etelä-Häme.

**Koskinen, Johannes** (Etelä-Hämeen piiri): Valiokunnan esittämät muutokset ovat oikean suuntaisia. Siellä on juuri työelämää koskevaa jaksoa kohennettu. Mutta kun tämän kannanoton nimenomaisena nimenä on talous- ja työllisyyspoliittinen kannanotto, sen sisältö ei vastaa tätä. Tämän sisältöisenä se olisi oikeammin talouspoliittinen katsaus. Ensinnäkään siinä ei ole juurikaan työllisyyspolitiikkaa käsitelty, ja toisekseen siinä ei ole tavoitteita. Jos vertaatte muiden kannanottojen rakennetta, siellä on uskallettu asettaa selkeämpiä tavoitteita, sikäli ne vastaavat paremmin kannanotto-nimikettäkin.

Jollei olisi tätä otsaketta, sisältö vastaisi paremmin käytyä keskustelua. Esitän seuraavaa uutta jaksoa sivun 98 loppuun:

"Työn uusjaosta helpotusta työttömyyteen

Vahvistuvan talouskasvun, veropoliittisten toimien ja tehostetun työllisyyspolitiikan lisäksi tarvitsemme solidaarista työn uusjakoa useilla erilaisilla, mutta toisiaan tukevilla työaikajärjestelyillä. Vuorotteluvapaan ja osa-aikaeläkkeen käyttöä on lisättävä. Ala- ja yrityskohtaisin sopimuksin tulee edistää 2 x 6 tunnin ja vastaavien lyhemmän kokonaistyöajan mallien laajentumista. Vallitsevien työaikamuotojen rinnalle voidaan siten avata 30 viikkotunnin monipuolistuvien työaikajärjestelyjen työmarkkinat ja samalla lisätä tuotanto- ja palveluaikoja.

Yhteisvastuullisen työllistymisen ja oikeudenmukaisemman tulonjaon edistäminen on lähivuosien työmarkkinaratkaisujen ja työllisyyspolitiikan keskeinen tehtävä."

Tällä lisäyksellä sosialidemokraattien puoluekokous ottaisi linjaa tulevalle työllisyyspolitiikalle ja pitäisi kiinni siitä tavoitteesta, jonka olemme vaaleissa julistaneet jajota me jokainen päivittäisessä työssämme pyrimme edistämään.

**Puheenjohtaja:** Seuraavana Irma Laurila, Etelä-Häme.

**Laurila, Irma** (Etelä-Hämeen piiri): Kannatan Johannes Koskisen tekemää esitystä.

**Puheenjohtaja:** Keskustelu päättyy. Keskustelun kuluessa on Johannes Koskinen Irma Laurilan kannattamana tehnyt lisäysehdotuksen sivun 98. loppuun uudeksi jaksoksi.

Kuulimme valiokunnan puheenjohtajan selostuksesta, että tähän asiaan on otettu kantaa seuraavassa asiakohdassa, eli työelämää koskevat aloitteet 21.5, joten ehdotan, että tämä kirjallisena jätetty teksti otetaan siinä yhteydessä esille uudestaan. Sopiiko näin? Liisa Jaakonsaari, ole hyvä!

**Jaakonsaari, Liisa** (puoluehallitus): Puheenjohtaja, hyvät puolueoverit! Kaikki ne kohdat, mitä oli Johannes Koskisen esityksessä, sisältyvät työelämää koskevaan asiakirjaan ja myös osa sisäpoliittiseen asiakirjaan. Jos halutaan samat asiat kerrata kolmessa eri paperissa, niin voidaan todeta, että se on vähän liikaa. Nuo kaikki kohdat on täsmällisesti kirjattu niihin kohtiin. Voimme palata näihin työelämää koskevassa osassa.

**Puheenjohtaja:** Kysyn Johannes Koskiselta, sopiiko tämä sinulle?

**Koskinen, Johannes** (Etelä-Hämeen piiri): Tässä on kysymys nimenomaan työllisyyspolitiikan linjasta, siellä käsitellään työelämää.

**Puheenjohtaja:** Palataan asiaan sekä työelämää että sisäpoliittista kannanottoa käsiteltäessä. Kysyn vielä Johannes Koskiselta, voidaanko tämä ottaa esille sisäpoliittisen kannanoton yhteydessä.

**Koskinen, Johannes** (Etelä-Hämeen piiri): Tässä on kysymys nimenomaan työllisyyspolitiikan linjasta.

**Puheenjohtaja:** Hyvät toverit! Kysyn menettelytavasta. Hyväksytäänkö valiokunnan esitys vai otetaanko tässä yhteydessä kantaa myös lisäysehdotukseen?

### **Koeäänestys**

**Puheenjohtaja:** Ensin nostavat äänestyslappunsa ne, jotka ovat valiokunnan esityksen kannalla, ja sitten ne, jotka ovat Johannes Koskisen esityksen kannalla.

Johannes Koskisen kannalla on ehkä niukka enemmistö. Voitaneen yksimielisesti hyväksyä lisäysehdotus tässä yhteydessä. Se otettaneen huomioon muissa kohdissa, jotta moneen kertaan ei tarvitse ottaa kantaa asioihin.

Puoluehallituksen esitys valiokunnan esittämän muutoksen sekä Johannes Koskisen lisäysehdotuksella täydennettynä hyväksyttäneen puoluekokouksen päätöksenä. Hyväksytään.

### *Lähtökohtana laman pitkä varjo*

Porvarihallitus ajoi Suomen talouden vuosisadan syvimpään lamaan. Sen talouspolitiikka syvensi lamaa ja vei kansalaisten ja yritysten tulevaisuudenuskon. Perinnöksi jäi suurtyöttömyys ja kriisiytynyt hyvinvointiyhteiskunta.

Uuden hallituksen aloittaessa työnsä kansantalouden avoimella sektorilla oli meneillään voimakas noususuhdanne. Kotimarkkinat olivat edelleen lamassa. Korkeat korot hidastivat kulutuksen ja investointien käynnistymistä. Työttömänä oli lähes puoli miljoonaa kansalaista. Valtion velkaantuminen jatkui hallitsemattomana.

Huhtikuussa 1995 aloittanut Lipposen hallitus nosti työttömyyden puolittamisen ja valtion talouden tervehtyttämisen tärkeimmiksi tavoitteikseen. Ensimmäisen toimintavuoden aikana tehdyillä ratkaisuilla uusi hallitus on luonut edellytykset valtion talouden velkaantumiskierteen katkeamiselle sekä työllisyyden parantumiselle ja vakaammalle hintakehitykselle. Aktiivisia työllistämistoimia on lisätty huomattavasti.

Valtion taloutta tasapainotetaan vuosina 1996-1999 yli 20 miljardiin markkaan nousevilla menojen supistuksilla. Työllisyyden ja palvelu-

jen turvaamiseksi leikkaukset kohdennetaan pääosin elinkeinoille, kunnille ja kotitalouksille meneviin tukiin. Menoleikkausten ansiosta valtion velkaantuminen taittuu lähivuosina.

Työmarkkinoilla on saatu aikaan kaksivuotinen tuloratkaisu. Se takaa palkansaajien ostovoiman myönteisen kehityksen inflaation jäädessä alhaiseksi. Vuoden 1995 ensimmäisen valtion lisätalousarvion sekä lokakuussa 1995 hyväksytyn työllisyysohjelman sisältämien toimien avulla hallitus on pureutunut työttömyyden alentamiseen.

Sosialidemokraateilla on ollut keskeinen rooli uuden, sopimiseen ja yhteisvastuuseen nojaavan talouslinjan toteuttamisessa. Ripeiden toimien seurauksena korot ovat alentuneet useita prosenttiyksikköjä. Valtion velkaantumiskehitys on saatu hallintaan. Inflaationäkymät ovat Euroopan vakaimmat. Luottamus Suomen kykyyn selvitä talousongelmistaan on palautunut. Myös kansalaisten ja yritysten tulevaisuudenusko on hitaasti palaamassa. Tehdyt ratkaisut tukevat sosialidemokraattien päättävöitten, työttömyyden puolittumisen toteutumista.

### *Kasvulla ja rakenteita uudistamalla uutta työllisyyttä*

Työttömyyden alentamiseksi tarvitaan nopeaa talouskasvua. Se edellyttää reaalikoron alentamisen edellytysten ja kilpailukyvyyn turvaamisen lisäksi talouden ja työmarkkinoiden rakenteiden jatkuvaa uudistamista ja monipuolistamista. Kasvupolitiikan keskeisiä osia ovat uudistumiskykyinen, tehokas koulutusjärjestelmä sekä dynaaminen, kansainvälistyvä tutkimus- ja tuotekehitystyö.

Työllisyyden paranemista hidastaa työmarkkinoille palaava työvoima sekä työpaikkojen väheneminen monilta aloilta. Työttömyyden puolittamiseen tarvitaan satoja tuhansia uusia työpaikkoja. Niistä valtaosan toivotaan tulevan yksityisiin, joko elinkeinotoimintaa tai kotitalouksia palveleviin yrityksiin. Satojen tuhansien työpaikkojen syntyminen nopeasti ei ole todennäköistä, ellei arvioida uudelleen palvelujen hintoihin vaikuttavia tekijöitä sekä työvoiman palkkaamiseen liittyviä kustannuksia. Työttömyyden puolittamiseksi sosialidemokraattien on käytävä ennakkoluulottomasti käsiksi palvelualojen työpaikkojen syntymistä hidastaviin vero- ja kustannusrakenteisiin. Veropolitiikassa tämä tarkoittaa mm. työnteon verotuksen asteittaista alentamista esimerkiksi siirtämällä verotuksen painopistettä pois työtuloista sekä arvonlisäverotuksen uudistamista EU:ssa työvaltaista yritystoimintaa edistäväksi. Rakenteiden uudistamisella pyritään samalla harmaan talouden osuuden supistamiseen sekä tukityöuistamistarpeen vähentämiseen.

## *Työn uusjaosta helpotusta työttömyyteen*

Vahvistuvan talouskasvun, veropoliittisten toimien ja tehostetun työllisyyspolitiikan lisäksi tarvitsemme solidaarista työn uusjakoa useilla erilaisilla, mutta toisiaan tukevilla työaikajärjestelyillä. Vuorotteluvapaan ja osa-aikaeläkkeen käyttöä on lisättävä. Ala- ja yrityskohtaisin sopimuksin tulee edistää 2 x 6 tunnin ja vastaavien lyhemmän kokonaistyöajan mallien laajentumista. Vallitsevien työaikamuotojen rinnalle voidaan siten avata 30 viikkotunnin monipuolistuvien työaikajärjestelyjen työmarkkinat ja samalla lisätä tuotanto- ja palveluaikoja.

Yhteisvastuullisen työllistymisen ja oikeudenmukaisemman tulonjaon edistäminen on lähivuosien työmarkkinaratkaisujen ja työllisyyspolitiikan keskeinen tehtävä.

## *Kohti EU:n talous- ja rahaliittoa*

Euroopan unionin jäsenenä Suomi on osa maailman suurinta talousaluetta. Suomen ulkomaankaupasta kolme neljäsosaa on EU:n sisäistä kauppaa. Siten Suomen talouden kasvu riippuu ratkaisevasti EU:n kasvunäkymistä. Myös jäsenyyttä hakeneiden, kymmenen keski- ja itä-Euroopan maan kasvupotentiaali on suuri, mutta tuotannon absoluuttinen taso on vielä alhainen. Myös Venäjällä on suuri kasvupotentiaali, mutta taloudelliset, sosiaaliset ja poliittiset vaikeudet rajoittavat pitkään kasvun toteutumista.

Euroopan unionin suurin ongelma on korkea ja jälleen kasvava joukkotyöttömyys. Se murentaa ihmisten uskoa tulevaisuuteen sekä hajottaa yhteiskuntaa sisäisesti juuri silloin kun EU:lla on työttömyyden vähentämisen lisäksi haasteenaan raha- ja talousliiton toteuttaminen ja unionin laajentaminen Keski- ja Itä-Eurooppaan.

Talous- ja rahaliiton toteuttaminen lisää Euroopan mahdollisuuksia harjoittaa määrätietoista kasvupolitiikkaa. Se poistaa sisäiset valuuttaturssivaihtelut sekä niihin liittyvät spekulatiiviset pääomaliikkeet ja epävarmuuden. Tämän vuoksi on tärkeää, että mahdollisimman monesta EU-maasta tulisi raha- ja talousliiton jäsen jo ensimmäisessä vaiheessa vuoden 1999 alussa.

EMU-kelpoisuuden ehtona on lähentymiskriteerien toteutuminen, mm julkisen talouden alijäämien ja velkaantumisen rajoittaminen. Lähentymiskriteerien nopea toteuttaminen eri jäsenmaissa saattaa muodostaa uhkan Euroopan talous- ja työllisyyskehitykselle. Eri maiden supistaessa julkisia menoja samanaikaisesti heikentyy talouskasvu ja työllisyys. Syntyvä tilanne saattaa vaikeuttaa talous- ja rahalii-

ton toteuttamista, jos kansalaiset kokevat EMU:n tuovan lyhyellä aikavälillä taloudellisia ja sosiaalisia vaikeuksia.

Tämän lisäksi puoluehallitus viittaa päätökseen "Näkökohtia Euroopan unionin jäsenyydestä ja unionin kehittämisestä".

**Puheenjohtaja:** Aloite 41. *Puolueen työllisyyspoliittinen linja suhteessa Lipposen hallituksen politiikkaan.*

**Penttilä, Hannu** (aloite- ja julkilausumavaliokunta): Arvoisa puheenjohtaja, hyvät toverit! Tapio Luttinen oli tehnyt aloitteeseen perusteellisen esityksen, joka pohti työttömyysturvan rahoittamista ja työnantajien vastuuta. Toisaalta siinä kysymyksessä oli sen verran ongelmallinen muotoilu, ettei se avautunut valiokunnassakaan. Valiokunta esittää, että tätä esitystä ei sinänsä hyväksyttäisi johtuen juuri monista vaaroista, joita nyt kirjoitettu muoto mahdollistaisi jäädyttävän yhä enemmän tai vähemmän työnantajien vastuuta työllistämiseen. Esitys on siksi ongelmallinen, että valiokunta toivoo, että tätä suurta asiaa, jota voitaisiin myös väärin tulkita, ei tässä vaiheessa hyväksyttäisi.

Keskustelu aloitteesta 41. alkaa. Keskustelu päättyy. Valiokunnan esitys hyväksyttäneen. Hyväksytään. Puoluehallituksen esitys hyväksyttäneen puoluekokouksen päätökseksi. Hyväksytään.

Puoluekokous velvoitti puoluetta toimimaan edelleen aktiivisesti työttömyyden alentamiseksi sekä sosiaaliturvan kehittämiseksi siten, että kaikkien kansalaisten taloudellista ja sosiaalisista eduista pidetään huolta ja estetään kansalaisten jakaantuminen A- ja B-kansalaisiin.

**Puheenjohtaja:** Näin ollen kohta 21.4. Talous-, työllisyys- ja veroaloitteet ovat tulleet loppuun käsitellyksi.

Puheenjohtajaksi siirtyi Leena Piikivi.

## 21.5.

**Työelämää koskevat aloitteet** (esitykset 53.-66.)

**Puheenjohtaja:** Hyvät toverit! Siirrymme käsittelemään kohtaa 21.5, jossa on valiokunnassa olleita aloitteita. Aloite 56. *Vuorotteluvapaakorvauksen nostaminen.* Hannu Penttilä, ole hyvä!

**Penttilä, Hannu** (aloite- ja julkilausumavaliokunta): Aloitteeseen oli tehty lukuisia esityksiä niin tässä keskusteluissa kuin myös yleisessä poliittisessa tilannekatsauksessa. Niissä oli kyseessä eri tyyppisiä prosenttilukuja ja markkamääriäkin vuorotteluvapaan korvauksesta. Tämä on asia, joka on osittain sopi-

musasia työmarkkinajärjestöjen kanssa. Valiokunta päätyi esittämään lyhyttä lausumaa viimeiseen kappaleeseen seuraavasti:

"Edellä olevan perusteella puoluekokous edellyttää, että puolue toimii vuorotteluvapaan korvausprosentin korottamiseksi."

**Puheenjohtaja:** Avaan keskustelun. Vesa Aallosvirta, Kuopio.

Aallosvirta, Vesa (Kuopion piiri): Arvoisa puheenjohtaja, hyvät kokousedustajat! Korulauseilla ja visioilla, noilla herrojen haaveilla, ei työllisyyttä paranneta. Tarvitaan konkreettisia toimia. Valiokunnassa tehdyn muutoksen jälkeen päätösehdotuksessa on hitunen sitä konkretiaa, jota hain omalla muutosesitykselläni. Niinpä voin kannattaa valiokunnan esitystä, joskin hyvin pitkin hampain.

**Puheenjohtaja:** Keskustelu on päättynyt. Puoluehallituksen esitys puoluekokouksen päätökseksi hyväksyttäneen valiokunnan ehdottamin muutoksin. Hyväksytään.

Puoluekokous piti vuorotteluvapaajärjestelmän luomista erittäin tärkeänä ja myönteisenä työttömyyden ja työelämän ongelmien osaratkaisuna. Järjestelmän toimintaa on seurattava ja sen kehittämiseen on suhtauduttava avoimesti. Vuorotteluvapaajärjestelmä on kuitenkin vielä kokeiluvaiheessa ja vasta kokemusten pohjalta voidaan ratkaista, onko järjestelmän perusteita muutettava.

Edellä olevan perusteella puoluekokous edellytti, että puolue toimii vuorotteluvapaan korvausprosentin korottamiseksi.

**Puheenjohtaja:** Siirrymme käsittelemään aloitteita 57. ja 59. *Työajan lyhentäminen*, 58. *30-tuntinen työviikko vuoteen 2005 mennessä* ja 60. *Kuusituntiseen työvuoroon*. Hannu Penttilä, ole hyvä!

**Penttilä, Hannu** (aloite- ja julkilausumavalioikunta): Tähän valiokunta esittää nyt johdonmukaisesti - ainakin nopean tarkastelun jälkeen - äsken talouspolitiikan osalta hyväksyttyä Johannes Koskisen linjaa jatkettavaksi kylläkin hieman yleisemmällä tasolla. Keskustelu niin täällä salissa kuin valiokunnassakin oli myös tältä osin hyvin laaja. Sen ehkä olennaisia löydöksiä oli, että halutaan toisaalta esittää esimerkkejä, mutta toisaalta ei haluta sitoutua yhteen nimenomaiseen malliin silloin, kun on kyse eri tyyppisistä työaikalalleista, vaan nähdään, että tämä prosessi on tärkein. Tärkeintä on solidaarisesti jakaa työtä, mutta tämän kokouksen päätöksellä ei ole syytä sitoutua yhteen ainoaan totuuteen.

Valiokunta esittää, että sivun 144 alusta lukien teksti on seuraava:

"... malleja. Tällaisista esimerkeiksi sopivat vuorotteluvapaa-, osa-aikalisä- ja osa-aikaeläkejärjestelmät sekä eräillä työpaikoilla käyttöön otetut nk. 2 x 6 tun-

tia työaikamalli. Lisäksi tarvitsemme solidaarista työn uusjakoa useilla erilaisilla mutta toisiaan tukevilla työaikajärjestelyillä."

Lisäksi sivun 2. kappaleesta poistetaan viimeinen virke, joka ehkä on liian negatiivissävytteinen.

**Puheenjohtaja:** Avaan keskustelun. Ensimmäisenä Kari Hyytiä, Etelä-Häme, valmistautuu Maria Hautamäki.

**Hyytiä, Kari** (Etelä-Hämeen piiri): Arvoisa puheenjohtaja, hyvät kokousedustajat! Haluaisin tehdä pienen korjauksen äsken esiteltyyn muutosesitykseen. Täällä puhutaan 2 x 6 tuntia -työaikamallista. Jottemme sitoutuisi tällaiseen numeraaliseen esitykseen, olisi järkevämpää, että tämä poistettaisiin ja tilalle laitettaisiin "erilaiset työaikamallit". Tämä vastaa käytännön todellisuutta ainakin niillä, joilla vielä on työtä. He tietävät, mistä puhutaan.

**Puheenjohtaja:** Seuraavana Maria Hautamäki, Etelä-Häme.

**Hautamäki, Maria** (Etelä-Hämeen piiri): Kannatan Kari Hyytiän tekemää esitystä.

**Puheenjohtaja:** Keskustelu päättyy. Keskustelun kuluessa Kari Hyytiä Marja Hautamäen kannattamana on tehnyt seuraavan muutosesityksen, joka kuuluu seuraavasti: "nk. 2 x 6 tuntia -työaikamalli" poistetaan ja tilalle tulee "erilaiset työaikamallit", eli... "eräillä työpaikoilla käyttöön otetut erilaiset työaikamallit."

Sain taustalta asiantuntijatukea sillä tavalla, että tämä sopisi. Hyväksymmekö yksimielisesti Kari Hyytiän tekemän esityksen? Salista kuuluu, että ei hyväksytäkään, joten teen äänestysesityksen.

Valiokunnan esittämä esitys punainen "jaa", Hyytiän keltainen "ei".

### **Kocäänestys**

**Puheenjohtaja:** Pyydän nostamaan punaiset kortit, eli valiokunnan esitys. Seuraavaksi nostavat kortit ne, jotka ovat Hyytiän esityksen kannalla. Tulkitsen, että Hyytiän esitys on voittanut.

Puoluehallituksen esitys puoluekokouksen päätökseksi hyväksyttäneen edellä mainituin valiokunnan ja Kari Hyytiän esittämien muutoksin puoluekokouksen päätökseksi. Hyväksytään.

Puoluekokous katsoi, että työn uudelleen jakamisella on tärkeä osuus työttömyyden voittamisessa. Kuitenkin työajan yleisen ja kaavamaisen lyhentämisen sijaan on tässä vaiheessa kehitettävä ja otettava käyttöön joustavia ja eri aloille sopivia työnjakomalleja. Tällaisista

esimerkeiksi sopivat vuorotteluvapaa-, osa-aikalisä- ja osa-aikaeläkejärjestelmät sekä eräillä työpaikoilla käyttöön otetut erilaiset työaika-mallit. Lisäksi tarvitsemme solidaarista työn uusjakoa useilla erilaisilla mutta toisiaan tukevilla työaikajärjestelyillä.

Puoluekokous yhtyi aloitteissa esiin tulevaan vaatimukseen uuden ajattelun ja voimakkaiden toimenpiteiden tarpeellisuudesta ja jakoi aloitteiden tekijöiden näkemyksen suurtyöttömyyden voittamisen välttämättömyydestä.

**Puheenjohtaja:** Kohta työelämää koskevat aloitteet, eli asialistan kohta 21.5. on näin tullut loppuun käsitellyksi. Merkittiin.

Puheenjohtajaksi siirtyi Matti Luttinen.

## 21.7.

### **Liikenne- ja viestintäaloitteet** (esitykset 82.-103.)

**Puheenjohtaja:** Otetaan käsiteltäväksi liikenne- ja viestintäaloitteet 21.7. Pyydän, että aloite- ja julkilausumavaliokunnan puheenjohtaja esittelee valiokunnan kannanotot.

**Penttilä, Hannu** (aloite- ja julkilausumavaliokunta): Arvoisa puheenjohtaja! Myös kokonaisuus liikenne- ja viestintäaloitteista, joka nyt siirrettiin valiokuntaan, on varsin laaja ja monitahoinen. Siltä osin on varmaan syytä käsitellä ne aloite aloitteelta. Ensimmäinen, joka siirrettiin valiokuntaan, oli aloite 94. *Valtion toimintojen muuttaminen liikelaitos- tai yrityspohjaiseksi*. Tältä osin keskustelussa ja valiokunnan käsittelyssä ensinnäkin haluttiin turvata se, joka täällä tuli esiin useissa puheenvuoroissa, eli tieverkoston ylläpitäminen ja kehittäminen maan alueella. Tätä kysymystä ei saa vaarantaa.

Toisaalta nähtiin, että yhteiskunnan ohjaus tielaitoksen kehittämisessä tulee säilyttää ja asia, joka on ollut jatkuvasti esillä, eli että työntekijöiden asema tulee turvata ja estää kilpailuvääristymät. Asia on täällä puoluekokouksessa sillä tapaa välietapissa, että kaikki syvällisemmin asiaan tutustuneet tietävät, että asian valmistelu on edennyt jo useiden vuosien ajan. Siinä mielessä osa ratkaisuisista on jo tehty.

Tämän takia valiokunta esittää, että puoluekokous muuttaisi puoluehallituksen vastauksen kuulumaan seuraavaksi:

"Puoluekokous katsoo, että Tielaitoksen liikelaitostamista esittäneen työryhmän esitysten vaikutukset tulee arvioida tarkoin. Tielaitoksen varsinainen tehtävä, eli tieverkoston ylläpitäminen ja kehittäminen koko maan alueella ei saa vaarantua. Tielaitoksen kehittäminen tulee säilyttää yhteiskunnallisessa ohjauksessa. Tielai-

toksen kehittämisen yhteydessä tulee työntekijöiden asema turvata sekä estää kilpailuvääristymät."

Keskustelu aloitteesta 94, Mikko Boren, Vaasa, valmistautuu Irma Laurila, Etelä-Häme.

**Boren, Mikko** (Vaasan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Tein illalla poikkeavan esityksen puoluehallituksen esitykseen, jossa tarkensin sitä niin, että liikelaitostamista ei sallittaisi. Valiokunta on tehnyt kuitenkin äsken kuullun esityksen, ja kun tiedän toisaalta sen taustat pitkältä aikaväliltä, tunnen myös siitä seuraavat vaikutukset. Ymmärrän perustelut, mutta eihän niitä silti ole pakko hyväksyä, joten herra, tämä katkera kalkki tulee minulle nieltäväksi.

Lipponen on antanut meille pillerit, jolla kurkkumätä hoidetaan ilman jälkiseurauksia. Toivottavasti se siihen auttaa. (Puheenjohtaja: Pyydän tekemään esityksen.) Kuitenkin, etteivät toverit, jotka kannattivat eilen esitystäni, anna kovin vahvaa selkäsaunaa, teen ponsiesityksen, joka kuuluu:

"Hallituksessa ministerit velvoitetaan tutkimaan vielä mahdollisuutta kehittää tielaitosta yhtenäisenä budjettitalouden piiriin kuuluvana laitoksena ja varmistamaan henkilöstön työsuhteturvan ja aseman."

**Puheenjohtaja:** Seuraavana Irma Laurila, Etelä-Häme.

**Laurila, Irma** (Etelä-Hämeen piiri) Kannatan Mikko Borenin tekemää ponsiesitystä.

**Puheenjohtaja:** Esitys puoluekokouksen päätökseksi voitaneen hyväksyä valiokunnan ehdottamassa muodossa. Hyväksytään.

Puoluekokous katsoi, että Tielaitoksen liikelaitostamista esittäneen työryhmän esitysten vaikutukset tulee arvioida tarkoin. Tielaitoksen varsinainen tehtävä, eli tieverkoston ylläpitäminen ja kehittäminen koko maan alueella ei saa vaarantua. Tielaitoksen kehittäminen tulee säilyttää yhteiskunnallisessa ohjauksessa. Tielaitoksen kehittämisen yhteydessä tulee työntekijöiden asema turvata sekä estää kilpailuvääristymät.

**Puheenjohtaja:** Keskustelun kuluessa on Mikko Boren Irma Laurilan kannattamana esittänyt hyväksyttäväksi seuraavaa ponsiehdotusta:

"Hallituksessa ministerit velvoitetaan tutkimaan vielä mahdollisuutta kehittää tielaitosta yhtenäisenä budjettitalouden piiriin kuuluvana laitoksena ja varmistamaan henkilöstön työsuhteturvan ja aseman."

Selostus hyväksyttäneen. Hyväksytään. Ponsi voitaneen hyväksyä yksimielisesti puoluekokouksen päätökseksi. Hyväksytään.

Hallituksessa ministerit veloitettiin tutkimaan vielä mahdollisuutta kehittää tielaitosta yhtenäisenä budjettitalouden piiriin kuuluvana laitoksena ja varmistamaan henkilöstön työsuhdeturvan ja aseman.

(Ponsi pöytäkirjan liitteenä 13)

**Puheenjohtaja:** Aloite 97. *Kannanotto joukkoviestinnästä.* Siitä esittely. Hannu Penttilä!

**Penttilä, Hannu** (aloite- ja julkilausumavaliokunta): Arvoisa puheenjohtaja! Tässä kokonaisuudessa oli lukuisia muutosesityksiä, joita valiokunta käsitteli. Ensinnäkin muutosesitys kohtaan postitoiminnan kilpailuttamiskysymys oli tehty kohdistumaan ensimmäiseen lauseeseen. Toisaalta valiokunnan käsittelyssä tuli ilmi, että postitoiminnan avaaminen kilpailulle on sinänsä jo lainsäädännössä tehty mahdolliseksi, ja siten valiokunnan käsittelyssä ollut muutosesitys oli tavallaan jälkijättöinen ja siltä osin hyväksyttäessä edellyttäisi palaamista postilakiin. Tämän takia valiokunta ei sitä valitettavasti voinut esityksissään ottaa huomioon.

Toinen kohta, joka jossakin määrin on saman tyyppinen, on kohta 3, jossa viestinnän keskittymiseen useissa puheenvuoroissa kiinnitettiin huomiota, ja se kohdistettiin erityisesti kysymykseen neljänestä tv-kanavasta ja sen kilpailuttamisesta. Siinäkin asiassa nähtiin, että vaihtoehto, mikäli ei mitään tehdä, saattaisi teknologisen kehityksen kautta satelliittien ja vastaavien kautta ryöstäytyä vielä pahemmaksi. Valiokunnan tiedossa oli myös se, että eduskuntaryhmä yksimielisellä käsittelyllään oli juuri vastikään asiaa käsitelty ja siltä osin hyväksynyt.

Tämän johdosta varsinainen muutosesityksemme koskee vain kohtaa 4, jossa halutaan korostaa Yleisradion keskeistä asemaa ja toisaalta taas sitä johdonmukaista kantaa, että mikäli kilpailulle avataan toimintaa, sen tulee olla terveen kilpailun pohjalta. Tämän takia valiokunta tekee muutosesityksen kohtaan 4, joka kuuluisi seuraavasti:

"Yleisradion keskeisin tehtävä on toimia valtiollisena radio- ja televisioyhtiönä, joka edistää ja välittää kansallista kulttuuriamme sen eri muodoissa. Radio- ja televisiotoiminta on avattava hallitusti terveelle kilpailulle."

**Puheenjohtaja:** Keskustelu aloitteesta 97 alkaa. Ensimmäinen puheenvuoro Sakari Kiurulla, Helsinki, valmistautuu Tarja Kautto, Uusimaa.

**Kiuru, Sakari** (Helsingin piiri): Arvoisa puheenjohtaja! Ensin esitys, mielestäni muotoilu kohtaan 4, joka on puoluehallituksen esityksessä, on paljon parempi.